

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเข้าข้าว ของสหพันธรัฐรัสเซียจากประเทศไทย

A Study of the Revealed Comparative Advantage and Factor Affecting Russian Federation's Imported Rice from Thailand

นามผู้วิจัย นายสุรชัย วรรณภาพร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวลักษณ์ กู้เจริญประสิทธิ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเข้าข้าว
ของสหพันธรัฐรัสเซียจากประเทศไทย

A Study of the Revealed Comparative Advantage and Factor Affecting Russian
Federation's Imported Rice from Thailand

โดย

นายสุรชัย วรรณภาพ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุรัชย์ วรรณภาพร 2553: การศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและปัจจัย
ที่มีผลกระทบต่อการนำเข้าข้าวของสหพันธรัฐรัสเซียจากประเทศไทย

ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม. 79 หน้า

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบ
ทางการค้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย
ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ในการ
ส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ ตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มี
ผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ โดยการวัดจากดัชนี
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) ทำให้
ทราบได้ว่า ประเทศไทย ประเทศอินเดีย และประเทศเวียดนาม มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ
ต่อประเทศรัสเซีย คือมีค่าRCAที่คำนวณได้มากกว่า 1 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543-2551 ยกเว้นในปีพ.ศ.
2544 ประเทศอินเดียมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบต่อประเทศรัสเซีย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการ
นำเข้าข้าวของประเทศไทย คือ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศไทยและรายได้
ประชาชาติของรัสเซีย

ดังนั้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ประกอบการ
รัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญกับนโยบายทางการค้า ตลอดจนให้การสนับสนุนและลดความเสี่ยง
ในการทำการค้ากับประเทศรัสเซียแก่ผู้ประกอบการชาวไทย

Surachai Wannapaporn 2010: A Study of the Revealed Comparative Advantage and Factor Affecting Russian Federation's Imported Rice from Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 79 pages.

The objective of this research is the general study of marketing and trade restriction and how it will effect exporting rice from Thailand to Russia. There are 2 methodologies to meet the objectives as follows, (1) Study of Revealed Comparative Advantage(RCA) by exporting rice from Thailand to Russia comparative of the main competitors. The RCA study includes the result of importing rice from Thailand to Russia. (2) Study of Factor Effecting export from Thailand to Belgium.

The study has found that the analysis of Revealed Comparative Advantage by RCA index show Thailand ,India and Vietnam have the advantage over Russia.(Calculated RCA at a 1^+ point since 2543 – 2551). In 2541 there was an exception, India was at a disadvantage over Russia. Factors that importing effects rice from Russia to Thailand are inflation in Russia and national income in Russia.

To increase ability to compete, Thailand should focus more attention to trade policies, support trade and decrease the risk in trading with Russia.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รศ.จิรพรรณ กุลดิลก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนผลักดัน จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ และแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุรศักดิ์ คุณแม่เตือนใจน้องสาวและบุคคลอันเป็นที่รัก ผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนด้านการเรียนด้วยดีมาโดยตลอด ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียน หากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้ทุกประการ

สุรชัย วรรณภาพ
เมษายน 2553

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
ขอบเขตในการศึกษา	10
วิธีการศึกษา	10
บทที่ 2 โครงสร้างทางทฤษฎี	12
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
การตรวจเอกสาร	17
แบบจำลองในการวิจัย	19
บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไป	23
ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	23
โครงสร้างทางการค้าของประเทศไทย	24
เศรษฐกิจประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบันและการค้าระหว่างประเทศกับไทย	27
ภาพรวมสถานการณ์ข้าวในตลาดโลก	33
เส้นทางการส่งสินค้าจากประเทศไทยไปประเทศไทย	36
การขนส่งข้าวจากประเทศไทยไปยังประเทศไทย	37
ปัญหาของการขนส่งสินค้า	38
กฎเกณฑ์ขั้นตอนการออกสินค้าของประเทศไทย	39
โอกาสในการทำการค้ากับประเทศไทย	40
ปัจจัยเสี่ยงในการทำการค้ากับประเทศไทย	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์	46
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางศรัทธา ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศ รัสเซีย โดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนาในการอธิบาย	46
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ	51
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซีย จากไทย	61
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการศึกษา	67
ข้อเสนอแนะ	68
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	69
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	70
ภาคผนวก	72
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	79

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	มูลค่าการค้าของไทยปี พ.ศ. 2536-2551	2
2	ร้อยละของมูลค่าการนำเข้าและส่งออกในบัญชีรายได้ประชาชาติ	3
3	สัดส่วนมูลค่าการส่งออกในตลาดหลักของไทย	4
4	ข้อมูลพื้นฐานของประเทศรัสเซีย	6
5	มูลค่าการนำเข้าส่งออก และดุลการค้าของรัสเซีย-ไทย	28
6	มูลค่าการนำเข้าส่งออก และดุลการค้าของรัสเซีย-โลก	29
7	อันดับประเทศคู่ค้าของไทยในปี 2550	31
8	มูลค่าการส่งออกข้าวไทย มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังประเทศรัสเซียและสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวไทยต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังประเทศรัสเซีย	53
9	มูลค่าการส่งออกข้าวอินเดีย มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอินเดียไปยังประเทศรัสเซียและสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวอินเดียต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอินเดียไปยังประเทศรัสเซีย	55
10	มูลค่าการส่งออกข้าวเวียดนาม มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของเวียดนามไปยังประเทศรัสเซียและสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวเวียดนามต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของเวียดนามไปยังประเทศรัสเซีย	57
11	ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของไทย อินเดีย และเวียดนาม	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	มูลค่าการนำเข้าทั้งหมดและการนำเข้าข้าวของประเทศไทย	73
2	อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลกับค่าเงินดอลลาร์	74
3	ราคาส่งออกข้าวไทยไปรัสเซีย	75
4	ราคาส่งออกข้าวของเวียดนามไปรัสเซีย	76
5	รายได้ประชากรชาติของประเทศไทย	77
6	มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย	78

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของรัสเซีย	8
2	สัดส่วนร้อยละของสินค้าหลักที่รัสเซียนำเข้าปี พ.ศ. 2550	8
3	โครงสร้างการส่งออกของสหพันธรัฐรัสเซียในปี พ.ศ. 2550	25
4	โครงสร้างทางเศรษฐกิจของสหพันธรัฐรัสเซีย	26
5	โครงสร้างการนำเข้าของสหพันธรัฐรัสเซียในปี พ.ศ. 2550	26
6	มูลค่าการส่งออกข้าวของไทยไปรัสเซีย	52
7	มูลค่าการส่งออกข้าวของอินเดียไปรัสเซีย	56
8	มูลค่าการส่งออกข้าวของเวียดนามไปรัสเซีย	56
9	การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของ ไทย อินเดีย และ เวียดนาม ไปยัง ประเทศ รัสเซีย	58
10	เปรียบเทียบค่าความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของ ไทย อินเดีย และ เวียดนาม	

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การค้าระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2551 มูลค่าทางการค้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง(ตารางที่ 1) โดยมูลค่าทางการค้าที่เพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของมูลค่าสินค้านำเข้าและมูลค่าสินค้าส่งออก รวมถึงร้อยละของมูลค่าการค้า(ส่งออกและ/หรือนำเข้า) กับขนาดของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ซึ่งบอกได้ถึงความสำคัญของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อไทย และมีสัดส่วนในทิศทางที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน(ตารางที่ 2) ปีพ.ศ. 2539 มูลค่าทางการค้าคิดเป็นร้อยละ 70 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2540-2541 เป็นร้อยละ 79 และ 87 ตามลำดับ และยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2543 2546 และ 2550 คิดเป็นร้อยละ 107 109 และ 112 ตามลำดับ

โครงสร้างการส่งออกของไทยจะมีมูลค่าทางการค้าสูงในสี่ตลาดหลัก ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มสหภาพยุโรป และกลุ่มอาเซียน คือ มีมูลค่าการส่งออกไปยังสี่ตลาดหลักที่กล่าวมาคิดเป็นร้อยละ 70-80 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย(ตารางที่ 3) แสดงให้เห็นถึงภาวะการพึ่งพิงตลาดหลักในอัตราที่สูง ฉะนั้นหากเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจระดับโลกหรือตลาดสินค้าออกหลักของไทยเกิดปัญหาขึ้น ย่อมจะทำให้ภาคการส่งออกของไทยได้รับผลกระทบรุนแรง ดังเห็นได้จากการเกิดวิกฤตสินเชื่อ**ซับไพรม์** (Subprime Mortgage Crisis) ส่งผลให้ภาคการส่งออกของไทยมีอัตราการขยายตัวติดลบในไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2551 จนมาถึงไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2552 (Thailand Business Pages) ดังนั้น การแสวงหาและการทำตลาดใหม่เพื่อชดเชยและลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดเดิม จึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการส่งออกของไทย

ประเทศรัสเซียเป็นหนึ่งในสี่(บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน: BRIC) ของประเทศที่ได้รับการจับตามองว่าจะเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพทางด้านการค้าระหว่างประเทศในอนาคต โดยประเทศรัสเซียมีระบบเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 10 ของโลก และมีอัตราการขยายตัว

ตารางที่ 1 มูลค่าการค้าของไทยปีพ.ศ. 2536-2551

(มูลค่า: ล้านบาท)

ปี	มูลค่าสินค้า นำเข้า (1)	มูลค่าสินค้า ส่งออก (2)	มูลค่าทาง การค้า (1)+(2)	อัตราการ เปลี่ยนแปลง ของมูลค่า ทางการค้า
2536	1,143,108.00	921,433.00	2,064,541.00	
2537	1,344,831.00	1,118,049.00	2,462,880.00	19.28
2538	1,755,451.00	1,381,660.00	3,137,111.00	27.42
2539	1,796,549.00	1,378,902.00	3,175,451.00	1.21
2540	1,874,598.00	1,789,833.00	3,664,431.00	15.40
2541	1,677,953.00	2,181,082.00	3,859,035.00	5.32
2542	1,800,131.00	2,150,049.00	3,950,180.00	2.36
2543	2,513,501.00	2,730,943.00	5,244,444.00	32.76
2544	2,691,579.00	2,802,530.00	5,494,109.00	4.77
2545	2,719,439.00	2,837,663.00	5,557,102.00	1.15
2546	3,077,529.00	3,233,116.00	6,310,645.00	13.55
2547	3,764,009.00	3,822,802.00	7,586,811.00	20.22
2548	4,733,419.72	4,406,673.11	9,140,092.83	20.48
2549	4,803,917.68	4,838,241.72	9,642,159.40	5.49
2550	4,773,127.13	5,170,846.44	9,943,973.57	3.12
2551	5,946,311.06	5,851,371.14	11,797,682.20	18.65
รวม	51,020,624.78	51,812,315.75	102,832,941.53	

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางที่ 2 ร้อยละของมูลค่าการนำเข้าและส่งออกในบัญชีรายได้ประชาชาติ

(หน่วย: ร้อยละ)

ปี	การส่งออกต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ	การนำเข้าต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ	มูลค่าทางการค้าต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ
2535	29	37	66
2538	34	42	76
2539	30	40	70
2540	38	41	79
2541	39	38	87
2543	56	51	107
2546	56	53	109
2550	57	55	112

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางที่ 3 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกในตลาดหลักของไทย

(มูลค่า: ล้านบาท)

	2551	2550	2549	2548	2547	2546	2545	2544	2543	2542
ญี่ปุ่น	661,454.64	620,190.75	623,930.99	602,899.86	541,487.66	471,956.25	427,023.43	439,830.20	408,340.98	312,842.61
สหรัฐอเมริกา	667,738.00	661,985.11	740,695.69	680,321.95	622,496.97	565,094.86	579,071.62	584,496.95	591,688.19	479,361.07
สหภาพยุโรป (27)	769,776.20	734,844.15	685,248.24	603,096.26	579,457.50	507,836.15	454,479.46	482,359.97	452,132.50	382,666.69
สหภาพยุโรป (15)	699,938.39	672,318.98	642,162.98	570,836.64	553,964.64	488,392.11	438,370.09	466,433.80	437,127.26	371,973.00
อาเซียน	1,319,666.40	1,118,810.12	1,029,179.97	975,867.90	852,487.23	684,943.21	582,130.27	557,801.14	537,507.04	411,650.28
รวมมูลค่าประเทศ										
หลัก	4,118,573.63	3,808,149.11	3,721,217.87	3,433,022.61	3,149,894.00	2,718,222.58	2,481,074.87	2,530,922.06	2,426,795.97	1,958,493.65
รวมมูลค่าสินค้า										
ส่งออก	5,853,628.46	5,241,962.76	4,937,372.24	4,438,691.02	3,873,689.55	3,325,630.12	2,923,941.38	2,884,703.88	2,773,827.02	2,215,179.93
คิดเป็นสัดส่วน										
(ร้อยละ)	70.36	72.65	75.37	77.34	81.32	81.74	84.85	87.74	87.49	88.41

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย และจากการคำนวณ (2551)

ทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์สูง โดยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.30 ต่อปี ในช่วงปี พ.ศ. 2546-2550 (ตารางที่ 4) และนับตั้งแต่ประเทศรัสเซียประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2541 เศรษฐกิจของรัสเซียขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงให้เห็นจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือ GDP (ภาพที่ 1) การปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของราคาน้ำมันและราคาสินค้าโภคภัณฑ์รวมทั้งราคาสินแร่และราคาก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศรัสเซียในช่วงที่ผ่านมาส่งผลดีต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจรัสเซีย และส่งผลดีต่อการขยายตัวของกำลังซื้อภายในประเทศให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้แนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจรัสเซียอยู่ในระดับสูง และเป็นปัจจัยผลักดันให้ประเทศรัสเซียเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกที่มีศักยภาพในกลุ่มประเทศเกิดใหม่ อย่างไรก็ตาม ประเทศรัสเซียแม้จะเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่และอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายชนิด แต่ภาคเกษตรกรรมของประเทศรัสเซียกลับมีความอ่อนแอและต้องการการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปหลายชนิด เช่น อาหารสัตว์ การปศุสัตว์ อันเนื่องมาจากการขาดความชำนาญและพื้นที่ส่วนใหญ่ในประเทศรัสเซียประสบปัญหาอากาศหนาวเย็นจนไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าประเทศรัสเซียต้องพึ่งพิงการนำเข้าอาหารสินค้าเกษตรเพื่อการบริโภคภายในประเทศ โดยเมื่อวิเคราะห์การนำเข้าพบว่า ประเทศรัสเซียต้องนำเข้าอาหารและสินค้าเกษตรเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.7 จากยอดนำเข้าทั้งหมด ซึ่งเป็นอันดับสามรองลงมาจากการนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ (ร้อยละ 43.90 และเคมีภัณฑ์ร้อยละ 12 (ภาพที่ 2))

ประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศเกษตรกรรม โดยมีข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ไทยส่งออกมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกมาโดยตลอด นอกจากนี้ ข้าวยังเป็นพืชหลักที่ทำรายได้เข้าประเทศและคนไทยก็บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักมาเป็นเวลานาน (ประภาพร, 2543) จึงเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทยจะขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศรัสเซีย ซึ่งปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศกำลังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริโภคในประเทศขยายตัวสูงขึ้นตามไปด้วย และส่งผลดีต่อความต้องการบริโภคสินค้าจากภาคเกษตรกรรม

ประเทศไทยมีการส่งออกข้าวไปยังประเทศรัสเซียในปี พ.ศ. 2550 (มกราคม – ตุลาคม) มูลค่า 27.395 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.12 ของมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศรัสเซียทั้งหมด หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.02 จากมูลค่าการส่งออกข้าวทั้งหมดจากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยมีโอกาสที่จะมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเติบโตของประชาชนชั้นกลางของรัสเซียเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศรัสเซียน่าจะมีการขยายตัวยิ่งขึ้นแต่อย่างไรก็ตาม ในอนาคตการนำเข้าข้าว

ตารางที่ 4 ข้อมูลพื้นฐานของประเทศรัสเซีย

(หน่วย: ร้อยละ)

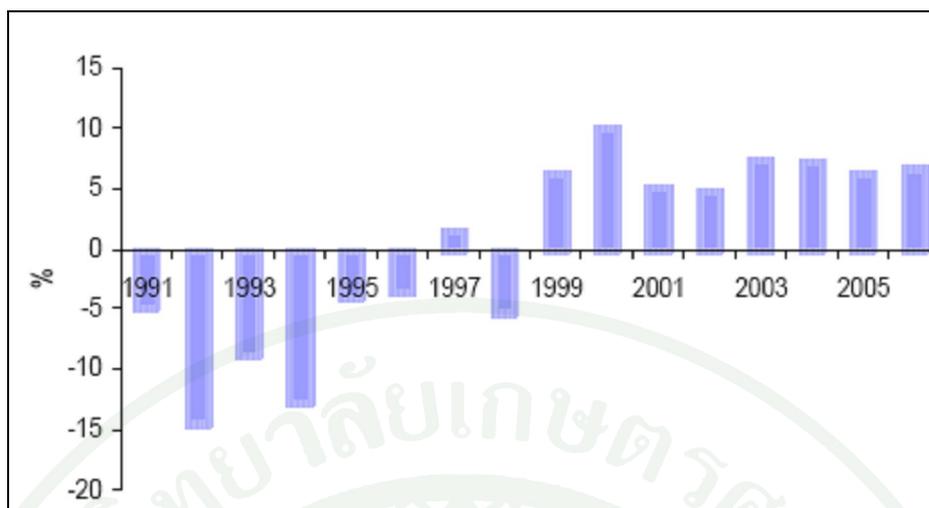
ข้อมูลรายปี	2550	ข้อมูลเฉลี่ย (ร้อยละ)	2546-2550
ประชากร (ล้านคน)	142.30	อัตราการขยายตัวของประชากร	-0.40
รายได้ประชาชาติ (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	2,087	อัตราการขยายตัวของ รายได้ประชาชาติที่แท้จริง	7.30
รายได้ประชาชาติต่อหัว (เหรียญสหรัฐฯ)	14,661	อัตราเงินเฟ้อ	11.20
อัตราแลกเปลี่ยน(รูเบิล/ ดอลลาร์สหรัฐฯ)	25.60	เงินทุนทางตรงไหลเข้า (ร้อยละของรายได้ประชาชาติ)	2.70

ที่มา: The Economist (2551)

ของประเทศรัสเซียมีแนวโน้มที่จะมีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปรัสเซียมีความไม่แน่นอน คือ ในปี พ.ศ. 2548 ไทยส่งออกข้าวไปรัสเซียมูลค่า 16.52 ล้านเหรียญสหรัฐฯ แต่ในปี พ.ศ. 2549 ลดลงเหลือ 13.91 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2550 ไทยส่งออกข้าวมูลค่า 34.65 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2551 ไทยส่งออกข้าวมูลค่า 78.07 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งคู่แข่งในด้านการส่งออกข้าวที่สำคัญของประเทศไทยคือประเทศอินเดีย โดยอินเดียมีการผลิตและส่งออกข้าวในปริมาณมากและมีราคาที่แข่งขันกับประเทศไทยได้ รวมถึงรัฐบาลอินเดียได้ประกาศให้การสนับสนุนเกษตรกรอย่างเต็มที่ จึงทำให้อินเดียเป็นคู่แข่งที่สำคัญ นอกจากนี้เวียดนามก็เป็นคู่แข่งที่สำคัญเช่นกัน ถึงแม้เวียดนามจะมีปัญหาในเรื่องเกี่ยวข้องกับการผลิตและคุณภาพก็ตาม การที่เวียดนามสามารถผลิตข้าวได้สูงขึ้นจนเป็นคู่แข่งที่สำคัญกับประเทศไทยได้ส่วนหนึ่งนั้นเพราะรัฐบาลมีบทบาทสำคัญโดยกระทรวงเกษตรและการพัฒนาของเวียดนามได้ใช้กลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาการผลิตข้าวคือกลยุทธ์การผลิตข้าวให้ได้ผลผลิต 36 ล้านตันต่อปี โดยในจำนวนนี้ 4 ล้านตันจะกันไว้เพื่อการส่งออกนอกจากนี้ เวียดนามยังลงทุนในโครงการระดับใหญ่เช่นระบบชลประทาน ระบบการจัดเก็บสินค้า ระบบการขนส่ง และอื่นๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับปรุงการปลูกข้าว ทำให้จากการที่ราคาข้าวของเวียดนามยังถูกกว่าราคาข้าวของไทย จึงทำให้ลูกค้าข้าวเดิมของไทยเช่น อิหร่าน อูรุกวัย ไชเรีย และไนจีเรียหันไปสนใจข้าวเวียดนามมาก แต่อย่างไรก็ตามข้าวไทยก็ยังได้เปรียบในเรื่องสายพันธุ์และคุณภาพที่มีความสม่ำเสมอทั่วถึงประเทศรัสเซียก็หันมาให้ความสนใจในการปลูกข้าวเช่นกัน ประเทศรัสเซียได้พยายามปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยเมื่อปีพ.ศ.2545 ประเทศ

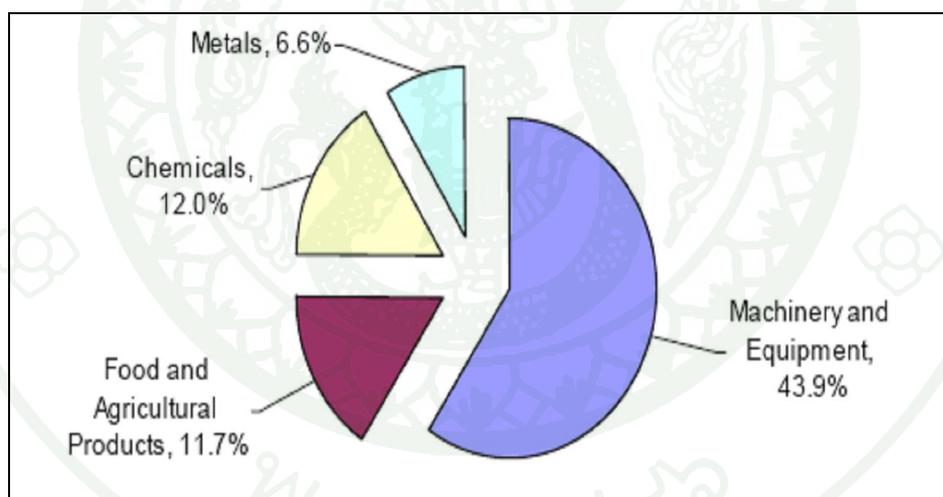
รัสเซียจะมีสัดส่วนการปลูกข้าวร้อยละ 30 นำเข้าร้อยละ 70 แต่ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศรัสเซีย ปลูกข้าวได้ร้อยละ 60 – 70 นำเข้าร้อยละ 30 – 40 ข้าวของประเทศรัสเซียเป็นสายพันธุ์ข้าวเมล็ดกลมต่างกับข้าวของไทยซึ่งเป็นสายพันธุ์เมล็ดยาวโดยประชากรชาวรัสเซียกว่าครึ่งหนึ่งบริโภคข้าวแบบใดก็ได้ โดยจะคำนึงถึงราคาเป็นสำคัญถ้าราคาข้าวชนิดใดถูกก็จะเลือกบริโภคข้าวชนิดนั้น อย่างไรก็ตามก็จะมีผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งที่เลือกบริโภคข้าวโดยไม่คำนึงถึงราคาเช่นเดียวกันเมื่อประเทศไทยมีการปลูกข้าวเพิ่มขึ้นนั้นมากกว่าในอดีต อาจเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ความต้องการนำเข้าข้าวลดน้อยลง โดยในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลประเทศไทยปกป้องสิทธิชาวนาในประเทศด้วยการเพิ่มภาษีนำเข้าข้าว 70 ยูโรต่อตัน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2552)

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพึ่งพาการส่งออกของประเทศไทยไปยังตลาดหลักเพียงไม่กี่ราย ทำให้ได้รับผลกระทบต่อการส่งออกอย่างมากเมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจระดับโลก รวมถึงช่องทางการในการแสวงหาตลาดใหม่และความเป็นไปได้ในโอกาสการขยายตลาดสินค้าเกษตรจำพวกข้าวในประเทศไทย รัสเซีย แสดงให้เห็นถึงประเด็นที่น่าสนใจในการที่จะศึกษาความสามารถในการแข่งขันของไทยในการส่งออกข้าวไปยังรัสเซีย และปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย อันจะนำไปสู่ศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันส่งออกข้าวไปประเทศไทยต่อไป

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของรัสเซีย

ที่มา: Economist Intellient Unit (EIU) (2551)

ภาพที่ 2 สัดส่วนร้อยละของสินค้าหลักที่รัสเซียนำเข้าปี พศ. 2550

ที่มา: The Economist (2551)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางการค้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย
2. ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ
3. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียจากไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางการค้า ตลอดจน ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยจะทำให้มีโอกาส แสวงหาตลาดใหม่ในการส่งออกสินค้า เพื่อที่จะลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงตลาดหลักในการ ส่งออกสินค้า
2. เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการแข่งขันของไทยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญใน การส่งออกข้าวไปประเทศรัสเซีย และสามารถนำเอาไปใช้ปรับปรุงแก้ไขขีดความสามารถในการ แข่งขัน หากความสามารถในการแข่งขันสู้คู่แข่งไม่ได้ หรือนำมาพัฒนาขีดความสามารถในการ แข่งขันให้ยั่งยืนต่อไป หากความสามารถในกาแข่งขันได้เปรียบคู่แข่ง
3. เพื่อให้ทราบสาเหตุที่มีผลกระทบต่อความต้องการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียจาก ไทย สามารถนำเอาไปใช้ในการให้ความสำคัญกับปัญหาได้ถูกต้อง ว่าปัจจัยใดมีความสำคัญมาก หรือน้อยอย่างไร ที่ส่งผลกระทบต่อความต้องการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียจากไทย

ขอบเขตในการศึกษา

1. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางการค้า ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2551
2. การวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยกับประเทศคู่แข่ง คือ ประเทศอินเดียและประเทศเวียดนาม ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกข้าวไปประเทศรัสเซีย ในอันดับต้น ๆ โดยจะทำการศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2543-2551
3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียจากไทย ใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาสตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2551
4. ขอบเขตของผลิตภัณฑ์ประเภทข้าวที่ทำการศึกษาคือจะใช้ผลรวมพิภักศุลกากร ระบบฮาร์โมนไนซ์ (The harmonized commodity description and coding system: HS) 1006 คือ สินค้าประเภทข้าว ประกอบด้วยข้าวเปลือก ข้าวกล้องข้าวที่สีบ้างแล้วหรือสีทั้งหมดจะขัดหรือไม่ก็ตาม และปลายข้าว

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาศักยภาพการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่เก็บรวบรวมจากสิ่งพิมพ์ เอกสารบทความ ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สภาธุรกิจไทย-รัสเซีย เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และอธิบาย เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางการค้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย

2. การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันวัดโดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA)

$$RCA = (X_{ik} / X_i) / (X_k / X)$$

$$RCA_{\text{ไทย}} = \frac{\text{(มูลค่าการส่งออกข้าวของไทยไปยังรัสเซีย/มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังรัสเซีย)}}{\text{(มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซีย/มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของรัสเซีย)}}$$

$$RCA_{\text{เวียดนาม}} = \frac{\text{(มูลค่าการส่งออกข้าวของเวียดนามไปรัสเซีย/มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของเวียดนามไปรัสเซีย)}}{\text{(มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซีย/มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของรัสเซีย)}}$$

$$RCA_{\text{อินเดีย}} = \frac{\text{(มูลค่าการส่งออกข้าวของอินเดียไปยังรัสเซีย/มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอินเดียไปยังรัสเซีย)}}{\text{(มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซีย/มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของรัสเซีย)}}$$

3. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย โดยอาศัยวิธีการทางเศรษฐมิติ คือ วิธียกกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square: OLS)

บทที่ 2

โครงร่างทางทฤษฎี

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)

ตามทฤษฎีการค้าของ David Ricardo กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรภายใต้ระบบเศรษฐกิจจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อการผลิตและการค้าระหว่างประเทศนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ของระบบเศรษฐกิจ

ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ หมายถึง ความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งในการผลิตสินค้าและบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ลักษณะของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนี้ สามารถอธิบายเกี่ยวกับการผลิต การค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้

David Ricardo เห็นพ้องกับ Adam Smith (ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์) ที่ว่าการค้าระหว่างประเทศจะเกิดขึ้น ถ้าประเทศใดประเทศหนึ่งผลิตสินค้าได้ดีกว่าอีกประเทศหนึ่ง และ David Ricardo ยังได้แสดงแนวคิดทางการค้าเพิ่มเติมจาก Adam Smith โดย Ricardo เน้นสภาพทางการค้าภายใต้การค้าแบบเสรี ซึ่งแต่ละประเทศจะมีความชำนาญเฉพาะอย่างในการผลิตสินค้า โดยจะผลิตสินค้าที่ผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าและส่งออก และเลือกนำเข้าสินค้าที่ผลิตด้วยต้นทุนที่สูงกว่าแทน นั่นคือ การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ที่ถูกกำหนดโดยต้นทุนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Cost) (รัชนี, 2539) และยังเห็นว่าประเทศใดประเทศหนึ่งไม่ควรผลิตสินค้าทุกชนิดที่ตนผลิตได้ดีกว่าประเทศอื่น ๆ แต่ควรที่จะเลือกสินค้าที่ตนผลิตได้ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าชนิดอื่น สำหรับประเทศที่มีความสามารถในการผลิตต่ำ ก็ไม่ควรที่จะหยุดผลิตสินค้าทุกชนิดเพราะแรงงานมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำมากในทุก ๆ ทาง แต่ควรที่จะหยุดผลิตในสิ่งที่มีแรงงานมีความสามารถในการผลิตต่ำที่สุด

นอกจากนี้ Heckscher ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมจาก Adam Smith และ David Ricardo และเห็นว่าเมื่อแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันโดยเปรียบเทียบในปริมาณของทรัพยากรการผลิต หรือ

ปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศแล้ว ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดแต่ละอย่างนี้ ส่วนประกอบของปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิตสินค้าแต่ละชนิดก็อาจมีสัดส่วนที่แตกต่างกัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบแตกต่างกันไปด้วย และ Ohlin ได้ศึกษาเพิ่มเติมต่อจาก Heckscher ว่า แต่ละประเทศจะส่งออกสินค้าที่ผลิตขึ้นมาจากการที่ประเทศนั้นมีความสมบูรณ์มากกว่าการใช้ปัจจัยชนิดอื่นที่ตนมีไม่สมบูรณ์เท่า และจะนำเข้าสินค้าที่ได้จากการผลิตสินค้าด้วยปัจจัยการผลิตซึ่งตนเองมีปัจจัยชนิดนั้นปริมาณที่น้อยกว่า(หน้าที่, 2539)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ สามารถวัดได้จากดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) เพื่อพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกของประเทศใดประเทศหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพของโลกในสินค้าแต่ละชนิด (Dagenais, 1992)

$$RCA = (X_{ik} / X_i) / (X_k / X)$$

โดยที่	RCA	คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ
	X_{ik}	คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังตลาดโลก
	X_i	คือ มูลค่าการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ไปยังตลาดโลก
	X_k	คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของโลก
	X	คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก
	K	คือ สินค้าที่นำมาศึกษา
	i	คือ ประเทศผู้ส่งออก

ถ้า RCA ที่คำนวณได้เป็นดังนี้

ถ้า $RCA > 1$ แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i สูงกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศโลก ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประเทศ i อยู่ในฐานะได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

ถ้า $RCA < 1$ แสดงว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลก ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประเทศ i อยู่ในฐานะเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า k

อย่างไรก็ตามค่า RCA นั้นแสดงถึงภาพกว้าง ๆ ของการส่งออกสินค้าชนิดนั้น ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ การส่งออกสินค้าชนิดนั้น ๆ ของทั่วโลกเท่านั้น ดังนั้นการวัดค่า RCA จึงมีข้อจำกัดดังต่อไปนี้ (ประภาพร ศรีเพชร, 2545)

1. ประเทศที่มีค่า RCA มากกว่า 1 ทั้งคู่จะไม่สามารถสรุปได้ว่า ประเทศที่มีค่า RCA ที่มากกว่านั้น มีความสามารถในการส่งออกสินค้าชนิดนั้น ๆ มากกว่า
2. ค่า RCA ของการส่งออกสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรเป็นหลัก มักจะมีค่าสูงกว่า RCA ของการส่งออกสินค้าชนิดนั้นของประเทศที่ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากว่ามูลค่าของสินค้าอุตสาหกรรมโดยปกติจะมีมูลค่ามากกว่าสินค้าเกษตร
3. การที่ค่า RCA มากกว่า หรือน้อยกว่า 1 ไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยใดหรือไม่สามารถระบุถึงสาเหตุได้แน่ชัด

ฟังก์ชันอุปสงค์

ฟังก์ชันอุปสงค์ (demand function) เป็นฟังก์ชันที่แสดงถึงปริมาณความต้องการสินค้าจำนวนหนึ่ง ที่ขึ้นอยู่กับราคาและรายได้ (Nicholson, 2002: 116) ซึ่งสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของฟังก์ชันได้ ดังนี้

$$Q = f(P_1, P_2, \dots, P_n, I)$$

โดยที่ Q คือ ปริมาณเสนอซื้อสินค้า

P คือ ราคาสินค้า

I คือ รายได้ของผู้บริโภค i คือ ชนิดของสินค้า เมื่อ $i = 1, 2, \dots, n$

สมบัติของฟังก์ชันอุปสงค์

1. ฟังก์ชันอุปสงค์เป็นฟังก์ชันที่มีเอกพันธ์ระดับขั้นศูนย์ (homogeneity of degree zero) ในราคาและรายได้ หมายความว่า ณ ระดับราคาที่กำหนดให้ผู้บริโภคมีงบประมาณจำกัด ผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าได้ในปริมาณหนึ่งเท่านั้น หากรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงการบริโภคก็绝不会เปลี่ยนแปลง แต่ถ้าหากว่าราคาสินค้าทุกชนิดและรายได้ที่เป็นตัวเงินเปลี่ยนแปลงไปโดยการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปในสัดส่วนเดียวกัน รายได้ที่แท้จริงของผู้บริโภคจะไม่เปลี่ยนแปลง ปริมาณการบริโภคสินค้าจะเท่าเดิม (Nicholson, 2002: 116-117)

2. ฟังก์ชันอุปสงค์มีคุณสมบัติที่ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าบริโภคได้เรื่อย ๆ จนกระทั่งงบประมาณหรือรายได้ที่มีอยู่จะหมดไป เมื่อรวมค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการซื้อสินค้าแต่ละชนิดแล้วจะเท่ากับจำนวนงบประมาณที่มีอยู่ หรือค่าใช้จ่ายทั้งหมดพอดี ซึ่งผลรวมของสัดส่วนงบประมาณทั้งหมดจะเท่ากับ 1

3. ผลกระทบจากการทดแทนกัน (substitution effect) เมื่อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น จะทำให้ปริมาณการบริโภคสินค้านั้นลดลง ความสัมพันธ์ของราคาสินค้าและปริมาณอุปสงค์จะมีทิศทางตรงกันข้ามเสมอ ทำให้เส้นอุปสงค์มีความชันเป็นลบในการศึกษาอุปสงค์ต่อสินค้าจะพิจารณาที่ปัจจัยที่กำหนดปริมาณเสนอซื้อสินค้าปัจจัยที่กำหนดปริมาณเสนอซื้อ ได้แก่ ราคาสินค้า (own price) รายได้ของผู้บริโภค (income) ราคาสัมพัทธ์ (relative price) ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงของรายได้ (changes in income) ถ้าอำนาจซื้อของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าก็จะเพิ่มขึ้น เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นงบประมาณในการบริโภคสินค้าก็จะเพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้ราคาสินค้าคงที่ ถ้าเป็นสินค้าปกติ (normal goods) ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเสนอซื้อและรายได้จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อรายได้สูงขึ้นปริมาณเสนอซื้อจะสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้ารายได้ลดลงปริมาณเสนอซื้อจะลดลง สำหรับกรณีที่สินค้าด้อยคุณภาพ (inferior goods) ผู้บริโภคจะทำการบริโภคเมื่อมีรายได้ต่ำ เมื่อใดก็ตามที่รายได้สูงขึ้น ผู้บริโภคจะหันไปบริโภคสินค้าชนิดอื่นที่มีคุณภาพดีกว่าแทน (Nicholson, 2002: 118-119)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านราคา (changes in good's price) ผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาต่อปริมาณการบริโภคค่อนข้างซับซ้อนกว่าผลของการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของราคามีได้มีผลเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณเท่านั้น แต่ยังทำให้ความ

ชัน (slope) ของเส้นงบประมาณเปลี่ยนไปด้วย ทำให้ดุลยภาพของผู้บริโภค และอัตราการทดแทนกันของสินค้า (marginal rate of Substitution) เปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาสามารถแยกผลกระทบต่ออุปสงค์ในการบริโภคสินค้าออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลทางด้านการทดแทนกันเป็นการเคลื่อนย้ายดุลยภาพของผู้บริโภคบนเส้นความพอใจเส้นเดิม และจะบริโภคที่อัตราการทดแทนกันของสินค้า (MRS) เท่ากับ อัตราส่วนของราคา (P_i/P_j) ส่วนผลทางด้านรายได้เป็นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาแล้ว ทำให้รายได้ที่แท้จริงเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ถ้ารายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น ปริมาณความต้องการสินค้าจะเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจะเคลื่อนย้ายการบริโภคไปยังเส้นความพอใจเท่ากันที่สูงขึ้นในทางตรงกันข้ามถ้ารายได้ที่แท้จริงลดลงความต้องการบริโภคสินค้าลดลง ผู้บริโภคจะเคลื่อนย้ายการบริโภคไปยังเส้นความพอใจเท่ากันที่ต่ำกว่า

การเปลี่ยนแปลงของราคาสัมพัทธ์ (changes in relative price) ราคาสัมพัทธ์แสดงความสัมพันธ์ของสินค้าที่กำลังพิจารณาอยู่กับสินค้าชนิดหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าแต่ละชนิดจะก่อให้เกิดผลของการทดแทนกัน (gross substitution) และการใช้สินค้าร่วมกัน (gross complements) ความสัมพันธ์ของสินค้าแต่ละชนิดสามารถหาได้โดยทำการอนุพันธ์ฟังก์ชันอุปสงค์เทียบกับราคาสินค้าชนิดที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง (Nicholson, 2002: 154-155) ดังนี้

สินค้าที่เป็นสินค้าทดแทนกัน (gross substitute) แสดงว่าการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าชนิดหนึ่งทำให้ปริมาณความต้องการสินค้าอีกชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถแสดงในรูปคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$\frac{\partial X_i}{\partial P_j} > 0$$

สินค้าที่เป็นสินค้าใช้ร่วมกัน (gross complements) แสดงว่าการเพิ่มขึ้นราคาสินค้าชนิดหนึ่งทำให้ปริมาณความต้องการสินค้าอีกชนิดหนึ่งลดลง สามารถเขียนให้อยู่ในรูปคณิตศาสตร์ได้ดังนี้

$$\frac{\partial X_i}{\partial P_j} < 0$$

การตรวจเอกสาร

ชูชาติ เผ่าหนอง (2536) ได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งออกสินค้าของไทยและยุโรปตะวันออกไปยังประชาคมยุโรป โดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(RCA) ในสินค้าส่งออกที่สำคัญ 15 ชนิดของไทยและยุโรปตะวันออก พบว่า สินค้าที่ยุโรปตะวันออกมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตมากกว่าไทย ได้แก่สิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ส่วนประกอบเครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า ชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์จากไม้ ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก เพอร์นิเจอร์ เครื่องประดับ และรองเท้า ส่วนสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบประกอบด้วย ผัก พืชที่มีหัว เนื้อสัตว์บรรจุกระป๋อง ยางและผลิตภัณฑ์จากยาง สัตว์น้ำ น้าแข็ง ผักและผลไม้กระป๋อง ของเล่น และเครื่องประดับอัญมณี ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจในยุโรปตะวันออก ปี ค.ศ. 1989 ได้ทำให้การส่งออกของบัลแกเรีย เชคโกสโลวะเกีย ฮังการี โปแลนด์ และยูโกสลาเวีย ไปยังประชาคมยุโรป มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะมีศักยภาพในการแข่งขันในด้านการครองตลาดเพิ่มขึ้น ส่วนสินค้าไทยที่มีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด แต่อาจประสบปัญหาเกี่ยวกับสินค้าส่งออกที่ไทยเสียเปรียบในด้านการผลิตในอนาคต ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรเน้นในการรักษาศักยภาพในการแข่งขันด้านการส่งออก โดยเฉพาะสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์จากหนัง ของเล่น และเครื่องประดับอัญมณีเอาไว้

รัชพันธุ์ เขยจิตร(2540) ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปมะเขือเทศ โดยศึกษาโครงสร้างตลาด ความต้องการของตลาดต่างประเทศโดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) และศึกษาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ โดยใช้สมการถดถอยเชิงเส้น (Multiple Regression) สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression) พบว่า เป็นตลาดที่มีโครงสร้างแบบผู้ขายน้อยราย และอุตสาหกรรมมะเขือเทศเข้มข้นมีปัญหาด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ทำให้มีค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบไม่แน่นอน ส่วนผลิตภัณฑ์ซอสมะเขือเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ปลาซาร์ดีนในซอสมะเขือเทศนั้น ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทุกตลาดที่สำคัญ แต่แนวโน้มลดลงมีผลเนื่องมาจาก ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน และค่าขนส่งที่มีแนวโน้มสูงขึ้น

ประภาพร ศรีเหรา (2543) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์การแข่งขันการค้าข้าวส่งออกของประเทศไทยและเวียดนาม โดยได้ทำการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดส่งออกข้าวของไทยเปรียบเทียบกับเวียดนาม

และได้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนกันในการส่งออกด้วย โดยทำการศึกษาในระหว่างปี พ.ศ. 2531-2540 โดยผลของการศึกษา พบว่า แนวโน้มของปริมาณการส่งออกข้าวของไทยและเวียดนามได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ส่วนแบ่งตลาดของไทยกลับลดลง แต่เวียดนามมีแนวโน้มการส่งออกที่สูงขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและส่วนแบ่งตลาด แต่ไทยยังคงส่งออกข้าวมากกว่าประเทศเวียดนาม 2.5 เท่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ประเทศไทยและเวียดนามส่งออกได้มากขึ้น คือ การขยายตัวของตลาดนำเข้าข้าวที่มีมากขึ้นตามการขยายตัวของประชากรโลกที่ขยายตัวมากขึ้นเช่นกัน

การส่งออกข้าวทั้งของไทยและเวียดนามต่างก็ไม่กระจาย และไทยยังเสียเปรียบเวียดนามในด้านการแข่งขันในทุก ๆ ตลาด จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนกันในการส่งออกข้าวไทยต่อเวียดนามนั้น พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแข่งขันส่งออกข้าวระหว่างไทยและเวียดนามในตลาดโลก คือ อัตราส่วนของราคาข้าวส่งออกระหว่างไทยกับเวียดนาม อัตราส่วนของอุปทานเพื่อการส่งออกของไทยต่อเวียดนาม และอัตราพึงพาการนำเข้าข้าวของโลก โดยเสนอว่า ไทยควรเร่งรัดกำหนดนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตและต้นทุนการส่งออกข้าวและควรมองหาตลาดใหม่ ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

พรเทพ ล้อมพรม(2548) ได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานการณ์การแข่งขันการส่งออกยางพาราของประเทศอินโดนีเซีย โดยได้ทำการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของยางพาราของไทยและอินโดนีเซียในตลาดผู้นำเข้าที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ ตลาดสหรัฐอเมริกา ตลาดญี่ปุ่น ตลาดจีน และตลาดโลก โดยใช้ข้อมูลสองช่วงเวลา คือระหว่างปี พ.ศ. 2531-2538 และปี พ.ศ. 2539-2545 และได้คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนกันในการส่งออกยางพาราของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับอินโดนีเซียในตลาดโลก โดยใช้ข้อมูลทุกปีเป็นรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2545 ผลของการวิเคราะห์พบว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดยางพาราของไทยกับของอินโดนีเซียในตลาดสหรัฐอเมริกาพบว่า ไทยมีความได้เปรียบอินโดนีเซีย โดยมีส่วนแบ่งตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ในขณะที่อินโดนีเซียสูญเสียส่วนแบ่งตลาดไปร้อยละ 8 รวมทั้งไทยยังได้เปรียบในด้านขนาดของตลาด การแข่งขันและการกระจายตลาด ผลของการวิเคราะห์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดยางพาราของไทยกับของอินโดนีเซียในตลาดญี่ปุ่น พบว่า ไทยเสียเปรียบอินโดนีเซียในด้านส่วนแบ่งตลาดที่ลดลงร้อยละ 7 ในขณะที่อินโดนีเซียได้ประโยชน์จากส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 โดยไทยเสียเปรียบในด้านการแข่งขันและการกระจายตลาดเมื่อเทียบกับอินโดนีเซีย และผลของการวิเคราะห์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดยางพาราของไทยกับของอินโดนีเซียในตลาดจีน พบว่า ไทยเสียเปรียบ

อินโดนีเซียในด้านส่วนแบ่งตลาดที่ลดลงร้อยละ 11 ในขณะที่อินโดนีเซียลดลงน้อยกว่าหรือลดลง ร้อยละ 2 แต่ไทยได้เปรียบอินโดนีเซียในด้านผลของขนาดตลาด โดยเสียเปรียบในด้านการแข่งขัน และการกระจายตลาด ผลของการวิเคราะห์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของพาราของ ไทย กับของอินโดนีเซียในสามตลาดรวมกัน พบว่า ไทยเสียเปรียบอินโดนีเซียในด้านส่วนแบ่งตลาดที่ ลดลงร้อยละ 5.53 ในขณะที่อินโดนีเซียได้ประโยชน์จากส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.44 โดยมี ผลมาจากการที่ไทยเสียเปรียบในด้านการแข่งขันเมื่อเทียบกับอินโดนีเซีย

ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดของการส่งออก ยางแผ่นของไทย ได้แก่ อัตราส่วนของการส่งออกยางแผ่นระหว่างไทยกับอินโดนีเซีย อัตราการ พึ่งพาการนำเข้ายางแผ่นของตลาดโลก มีค่าความยืดหยุ่นคำนวณได้เท่ากับ -1.6381 และ -9.2822 ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงอัตราการทดแทนการส่งออกที่สูงของยางพาราไทยในตลาดโลก

สำหรับการศึกษาความสามารถในการแข่งขันการส่งออกข้าวไปยังประเทศรัสเซียในครั้งนี้ จะใช้ดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) โดย Dagenais ตามที่ได้ทำการทบทวนเอกสารของชูชาติ และแบบจำลองวิธีกำลังสองน้อยที่สุดแบบ ธรรมดา (Ordinary Least Square: OLS) เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ตามที่ได้ทำการทบทวนเอกสารของประภาพร และพรเทพ

แบบจำลองในการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย เป็นแบบจำลองที่ทำให้ทราบถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมี ความสัมพันธ์กับการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยนั้น มีรายละเอียดดังนี้

$$ED_t = f(PT_t, PV_t, PI_t, Y_t, ER_t, IF_t)$$

กำหนดให้

$$ED_t = \text{การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ในปี } t \text{ มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์ สหรััฐฯ}$$

PT_t = ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

PV_t = ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

PI_t = ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากอินเดียไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

Y_t = รายได้ประชาชาติของรัสเซีย มีหน่วยเป็นพันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ

ER_t = อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐ

IF_t = อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซีย

โดยที่ t คือ ปีที่ทำการศึกษา และกำหนดให้ ค่าขนส่งและค่าประกันภัยทางทะเลของไทย เวียดนามและอินเดียไปรัสเซียเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

สมมติฐาน

จากแบบจำลองนี้อธิบายได้ว่าการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ขึ้นอยู่กับราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากอินเดียไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน รายได้ประชาชาติของรัสเซีย มีหน่วยเป็นล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐและอัตราเงินเฟ้อของประเทศรัสเซีย คาดว่าจะมีผลกระทบต่อการนำเข้าข้าวของรัสเซีย ดังนี้

1. การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ขึ้นอยู่กับราคาส่งออก(F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน คาดว่าจะมีผลในทางตรงกันข้ามกันกับการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย กล่าวคือ ถ้าราคาส่งออก(F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย ลดลง การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะเพิ่มขึ้น และในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาส่งออก(F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย เพิ่มขึ้น การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะลดลง สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

$$ED_t = f(PT_t) : \frac{\partial ED_t}{\partial PT_t} < 0$$

2. การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ขึ้นอยู่กับราคาส่งออก(F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน คาดว่าจะมีผลในทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย กล่าวคือ ถ้าราคาส่งออก(F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซีย ลดลง การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะลดลง และในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาส่งออก(F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซียเพิ่มขึ้น การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะเพิ่มขึ้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

$$ED_t = f(PV_t) : \frac{\partial ED_t}{\partial PV_t} > 0$$

3. การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ขึ้นอยู่กับราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากอินเดียไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐต่อตัน คาดว่าจะมีผลในทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย กล่าวคือ ถ้าราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากอินเดียไปรัสเซียลดลง การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะลดลง และในทางตรงกันข้าม ถ้าราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากอินเดียไปรัสเซียเพิ่มขึ้น การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะเพิ่มขึ้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

$$ED_t = f(PI_t) : \frac{\partial ED_t}{\partial PI_t} > 0$$

4. การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยขึ้นอยู่กับรายได้ประชาชาติ มีหน่วยเป็นล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ คาดว่าจะมีผลในทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย กล่าวคือ ถ้ารายได้ประชาชาติของรัสเซียลดลง การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะลดลง และในทางตรงข้ามกันถ้ารายได้ประชาชาติของรัสเซียเพิ่มขึ้น การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะเพิ่มขึ้น

$$ED_t = f(Y_r) : \frac{\partial ED_t}{\partial Y_r} > 0$$

5. การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยขึ้นอยู่กับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ คาดว่าจะมีผลในทางตรงข้ามกันกับการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย กล่าวคือ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะลดลง ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลง การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะเพิ่มขึ้น

$$ED_t = f(ER_r) : \frac{\partial ED_t}{\partial ER_r} > 0$$

6. การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยขึ้นอยู่กับอัตราเงินเฟ้อของประเทศรัสเซีย คาดว่าจะมีผลในทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย กล่าวคือ ถ้าอัตราเงินเฟ้อของประเทศรัสเซียเพิ่มขึ้น การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะเพิ่มขึ้น ถ้าอัตราเงินเฟ้อของประเทศรัสเซียลดลง การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยจะลดลง

$$ED_t = f(IF_r) : \frac{\partial ED_t}{\partial IF_r} > 0$$

บทที่ 3

ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศรัสเซีย

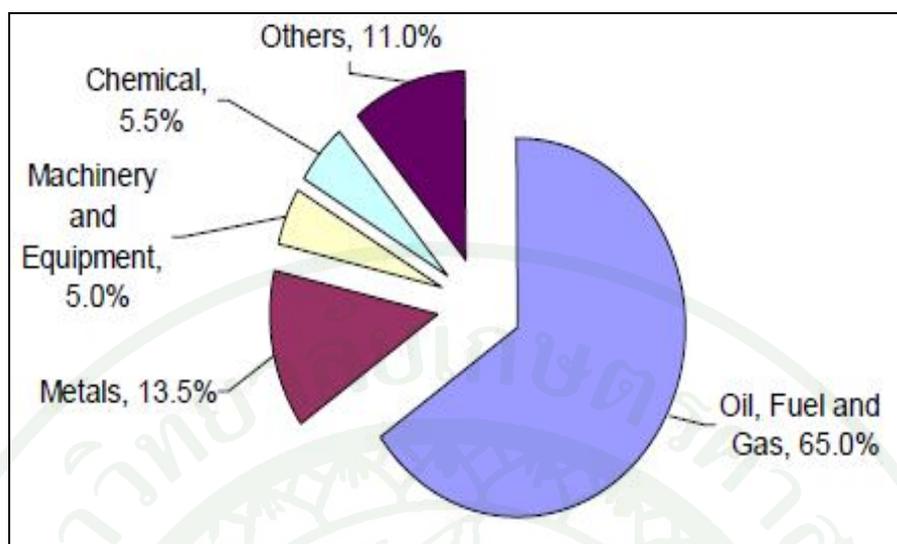
ประเทศรัสเซียมีระบบเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์สูง โดยมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 7.08 ต่อปีในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2546 ถึง 2551 ประเทศรัสเซียสามารถฟื้นตัวจากวิกฤติทางการเงินในปีพ.ศ.2541 และมีการเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี เนื่องจากราคาน้ำมันที่สูงขึ้น การลงทุนจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น การขยายตัวของภาคบริการในประเทศ และความมีเสถียรภาพทางการเมือง ในปีพ.ศ.2550 ประเทศรัสเซียมีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของโลก (มูลค่า 2.088 ล้านล้านดอลลาร์) ค่าแรงเฉลี่ยต่อเดือนในประเทศรัสเซียเพิ่มขึ้นจาก 80 ดอลลาร์ในปีพ.ศ.2543 เป็น 640 ดอลลาร์ในต้นปีพ.ศ.2551 ชาวรัสเซียที่ยากจนมีประมาณร้อยละ 14 ในปีพ.ศ.2550 ซึ่งลดลงอย่างมากจากร้อยละ 40 ในปีพ.ศ.2541 ซึ่งสถิติสูงสุดหลังสหภาพโซเวียตล่มสลาย อัตราว่างงานในรัสเซียลดลงจากร้อยละ 12.4 ในปีพ.ศ.2542 เหลือร้อยละ 6 ในปีพ.ศ.2550 การที่ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้ตลาดของชนชั้นกลางในประเทศรัสเซียขยายตัวอย่างมาก (วิกิพีเดียและธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552)

ประเทศรัสเซียมีแหล่งทรัพยากรแก๊สธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีแหล่งทรัพยากรถ่านหินใหญ่เป็นอันดับสองของโลก และมีแหล่งทรัพยากรน้ำมันที่ใหญ่เป็นอันดับแปดของโลก รัสเซียเป็นประเทศที่ส่งออกแก๊สธรรมชาติมากเป็นอันดับหนึ่ง และส่งออกน้ำมันมากเป็นอันดับสองของโลก น้ำมัน แก๊สธรรมชาติโลหะ และไม้ เป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญและมีมูลค่ามากถึงร้อยละ 80 ของการส่งออกทั้งหมดตั้งแต่หลังปีพ.ศ.2546 การส่งออกทรัพยากรธรรมชาติก็เริ่มลดความสำคัญลงเพราะตลาดภายในประเทศขยายตัวขึ้นอย่างมาก แม้ว่าราคาทรัพยากรด้านพลังงานจะสูงขึ้นมาก แต่น้ำมันและแก๊สธรรมชาติก็มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 5.7 ของจีดีพี และรัฐบาลคาดการณ์ว่าสัดส่วนนี้จะลดลงเหลือร้อยละ 3.7 ภายในปีพ.ศ.2554 รัสเซียยังนับว่าเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้ดีกว่าประเทศที่ร่ำรวยทรัพยากรอื่น ๆ รัสเซียมีจำนวนประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามากกว่าประเทศอื่นในทวีปยุโรป

ตั้งแต่ปีพ.ศ.2544 ได้มีการปรับปรุงระบบการเก็บภาษีรายได้ให้มีความซับซ้อนน้อยลง ทำให้ภาระของประชาชนลดลงในขณะที่รายได้ของรัฐเพิ่มขึ้น ประเทศรัสเซียใช้ระบบอัตราภาษีคงที่ที่ร้อยละ 13 กับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและทำให้กลายเป็นประเทศที่มีระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ดึงดูดผู้บริหารได้ดีเป็นอันดับสองรองจากสหรัฐอเมริกาอ่าวเอมิเรตส์ งบประมาณของรัฐเกินดุลตั้งแต่ปีพ.ศ.2544 และจนถึงสิ้นปีพ.ศ.2550 มีงบประมาณเกินดุลร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ประเทศรัสเซียใช้จ่ายจากน้ำมันที่ได้รับผ่านกองทุนความมั่งคั่งของประเทศรัสเซียในการจ่ายหนี้ซึ่งเกิดขึ้นในยุคโซเวียตคืนแก่รัสเซียและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ รายได้จากการส่งออกน้ำมันยังสามารถทำให้ประเทศรัสเซียมีสำรองระหว่างประเทศเพิ่มจาก 12 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ.2542 เป็น 5.97 แสนล้านดอลลาร์ในปีพ.ศ.2551 ซึ่งสูงเป็นอันดับสามของโลก ประเทศรัสเซียยังสามารถลดหนี้ต่างประเทศที่ก่อขึ้นในอดีตได้อย่างมาก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภูมิภาค โดยเขตมอสโกเป็นเขตที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมากที่สุด (วิกิพีเดีย, 2552)

โครงสร้างทางการค้าของประเทศไทย

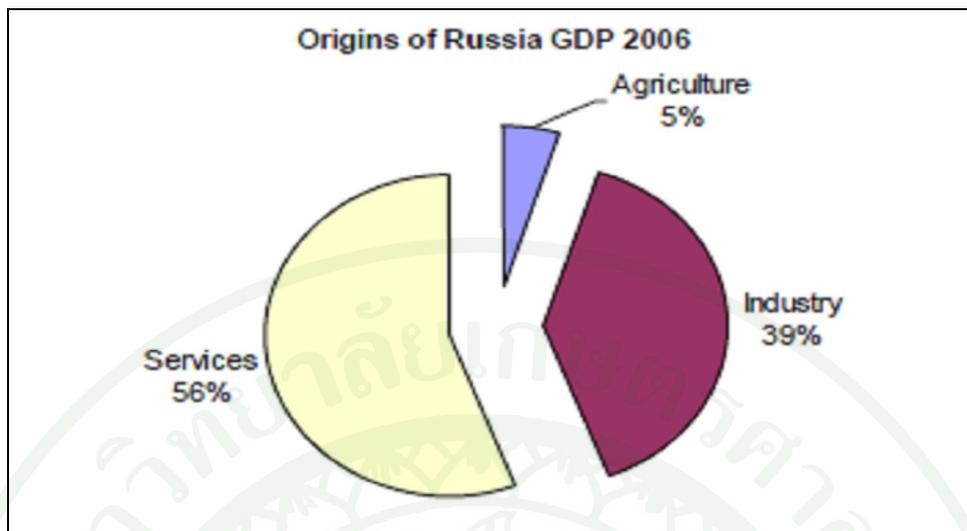
โครงสร้างการส่งออกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2550 พบว่าประเทศไทยส่งออกน้ำมันและแก๊สธรรมชาติซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักเป็นสัดส่วนร้อยละ 65 ของยอดการส่งออกทั้งหมดในขณะที่ส่งออกสินแร่โลหะร้อยละ 13.5 เครื่องจักรและอุปกรณ์ร้อยละ 5 และเคมีภัณฑ์ร้อยละ 5.5 (ภาพที่ 3) ประเทศไทยครอบครองน้ำมันเป็นอันดับสามในโลกรองมาจากประเทศซาอุดีอาระเบียและสหรัฐอเมริกา ในส่วนของก๊าซธรรมชาติ ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่ครอบครองก๊าซธรรมชาติมากที่สุดในโลกโดยครอบครองเป็นสัดส่วนร้อยละ 35 ของปริมาณก๊าซธรรมชาติที่มีทั้งหมดในโลก

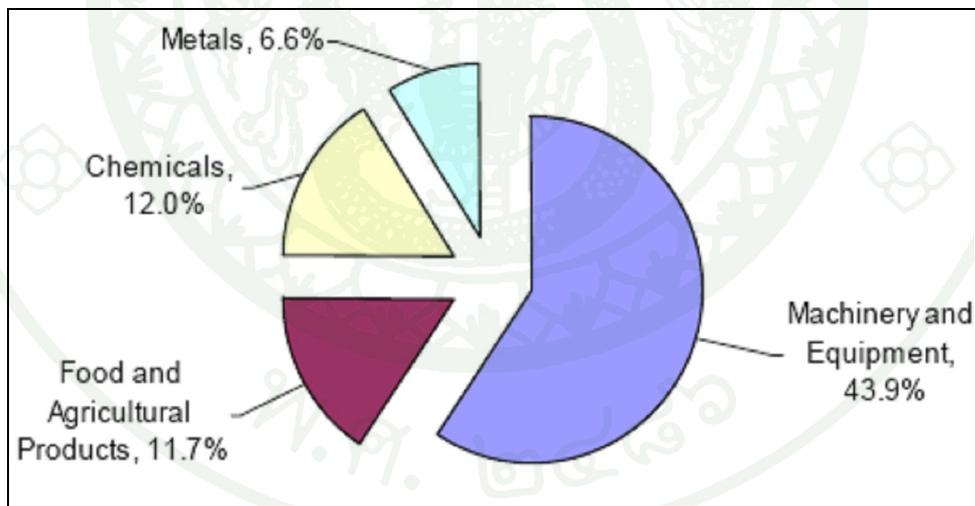
ภาพที่ 3 โครงสร้างการส่งออกของสหพันธรัฐรัสเซียในปี พ.ศ. 2550

ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(2551)

อุตสาหกรรมหลักของประเทศรัสเซียประกอบไปด้วยอุตสาหกรรมรถยนต์ รถบรรทุก รถไฟ อุปกรณ์ทางการเกษตร เครื่องบิน ยานอวกาศ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมยา อุปกรณ์ก่อสร้างและอื่นๆ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศรัสเซีย อัตราส่วนภาคบริการเป็นอันดับหนึ่ง อัตราส่วนของภาคอุตสาหกรรมของต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 39 เป็นอันดับสองและภาคการเกษตรที่อัตราส่วนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีเพียงร้อยละ 5 อยู่อันดับสาม(ภาพที่ 4) ประเทศรัสเซียถึงจะเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่และอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายชนิดแต่ภาคเกษตรกรรมของประเทศรัสเซียมีความอ่อนแอและต้องการการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปหลายชนิดเช่น อาหารสัตว์ การปศุสัตว์ อันเนื่องมาจากการขาดความชำนาญและพื้นที่ส่วนใหญ่ในประเทศรัสเซียประสบปัญหาอากาศหนาวเย็นจนไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าประเทศรัสเซียต้องพึ่งพิงการนำเข้าอาหารสินค้าเกษตรเพื่ออาหารบริโภคภายในประเทศ โดยเมื่อวิเคราะห์การนำเข้าพบว่าประเทศรัสเซียต้องนำเข้าอาหารและสินค้าเกษตรเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.7 จากยอดนำเข้าทั้งหมด ซึ่งเป็นอันดับสามรองลงมาจากจีนนำเข้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ ร้อยละ 43.9 และเคมีภัณฑ์ ร้อยละ 12 (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 4 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของสหพันธรัฐรัสเซีย
ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(2551)

ภาพที่ 5 โครงสร้างการนำเข้าของสหพันธรัฐรัสเซียในปี พ.ศ. 2550
ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(2551)

เศรษฐกิจประเทศรัสเซียจากอดีตถึงปัจจุบันและการค้าระหว่างประเทศกับไทย

นับจากปัญหาการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี พ.ศ. 2534 ประกอบกับการที่ประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2541 ส่งผลให้การขยายตัวของผลผลิตภายในประเทศรัสเซียหดตัวลงอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มาตรการที่ราคาพลังงานในตลาดโลกยังคงปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะราคาน้ำมันที่พุ่งขึ้นสูงอย่างเป็นประวัติการณ์ เป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐส่งผลให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าลง รวมทั้งความไม่สงบในภูมิภาคตะวันออกกลาง การไม่เพิ่มกำลังการผลิตของกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันที่ OPEC กอปรกับการเก็งกำไรจากราคาน้ำมันในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้ราคาน้ำมันยังคงมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การที่ราคาสินแร่ต่างๆ ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของประเทศรัสเซีย นอกเหนือจากน้ำมันและก๊าซธรรมชาติปรับตัวสูงขึ้นตามราคาน้ำมัน ทำให้ประเทศรัสเซียพลิกฟื้นจากประเทศที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นประเทศที่มีศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูง ดังแสดงให้เห็นได้จากระดับการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ในปี พ.ศ. 2551 เศรษฐกิจประเทศรัสเซียขยายตัวร้อยละ 6.0 ซึ่งเป็นการขยายตัวอย่างต่อเนื่องติดต่อกันเป็นปีที่ 9

ปัจจัยสนับสนุนศักยภาพของประเทศรัสเซีย นอกเหนือจากการที่เศรษฐกิจประเทศรัสเซียขยายตัวได้ดีและมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องคือความมีเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศรัสเซียภายใต้การบริหารงานของอดีตประธานาธิบดี Vladimir Putin ในช่วง 8 ปี การที่เศรษฐกิจขยายตัวได้ดีก็อปกับมีความมีเสถียรภาพทางการเมืองส่งผลให้ประเทศรัสเซียเป็นตลาดส่งออกที่น่าสนใจของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยถึงแม้อดีตประธานาธิบดี Putin จะหมดวาระการดำรงตำแหน่งในเดือนมีนาคมปี พ.ศ. 2551 แต่การขึ้นดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี Dmitry Medvedev ซึ่งเป็นอดีตมือขวาของอดีตประธานาธิบดี Putin และจากการที่อดีตประธานาธิบดี Putin หันไปดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนทำให้เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศรัสเซียยังคงอยู่ในระดับดี และเป็นปัจจัยสนับสนุนศักยภาพของประเทศรัสเซียในการที่จะเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยในอนาคต

มูลค่าการค้าของไทยกับประเทศรัสเซีย นับว่ายังมีโอกาสที่จะขยายตัวเพิ่มเติมโดยมีมูลค่าการค้ารวม 3818.62 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2551 เมื่อคิดเป็นมูลค่าการนำเข้า ประเทศรัสเซียนำเข้าจากไทย 959.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2551 ในขณะที่มูลค่านำเข้าทั้งหมดของประเทศรัสเซียอยู่ที่ 291.86 พันล้านดอลลาร์สหรัฐและมูลค่าส่งออกทั้งหมดของประเทศรัสเซียอยู่

ที่ 471.60 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ(ตารางที่ 5) ซึ่งถือได้ว่ามูลค่าการค้าของประเทศรัสเซียกับประเทศไทยในปัจจุบันยังมีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญของประเทศรัสเซียอย่างประเทศ เยอรมนี จีน ยูเครน ญี่ปุ่น และเกาหลีโดยในปีพ.ศ.2551 ประเทศรัสเซียนำเข้าจากประเทศไทยเป็นลำดับที่41 จากประเทศทั่วโลกและส่งออกมายังไทยเป็นลำดับที่ 17 จากทุกประเทศในโลกดังนั้นการที่ประเทศรัสเซียมีศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงและมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และทั้งยังสามารถเป็นประตูทางการค้าสู่ประเทศอื่นๆในกลุ่มประเทศ Commonwealth of Independent States (CIS) หรือประเทศเครือรัฐอิสระอื่นๆ ทำให้ประเทศรัสเซียนี้เป็นตลาดส่งออกที่น่าสนใจสำหรับประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง

ตารางที่ 5 มูลค่าการนำเข้าส่งออก และดุลการค้าของรัสเซีย-ไทย

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

	ปี 2550	ปี 2551	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
มูลค่าการค้า	2154.10	3818.62	77.27
การนำเข้า	616.23	959.11	55.64
การส่งออก	1537.87	2858.51	85.94
ดุลการค้า	-921.64	-1900.40	106.2

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

ตารางที่ 6 มูลค่าการนำเข้าส่งออกและดุลการค้าของรัสเซีย-โลก

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

	ปี 2550	ปี 2551	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
มูลค่าการค้า	577,887	763,464	24.31
การนำเข้า	223,486	291,861	23.43
การส่งออก	354,401	471,603	24.86
ดุลการค้า	130,915	179,742	27.17

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

การติดต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศรัสเซียยังเป็นสหภาพโซเวียตมีไม่มากนัก อันสืบเนื่องมาจากความแตกต่างของระบบเศรษฐกิจและความแตกต่างของระบบการเมืองอย่างไรก็ดีเมื่อประเทศรัสเซียก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบการตลาดมากขึ้น (market economy) หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียตในปี พ.ศ. 2534 ทำให้มีการติดต่อการค้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศนั้นเริ่มมีมากขึ้นเมื่อเศรษฐกิจของทั้งประเทศไทยและประเทศรัสเซียเริ่มพลิกฟื้นจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ โดยประเทศไทยรับรู้ถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศรัสเซียที่ขยายตัวในระดับสูงอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 9 ปีนับตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2541 อันเป็นผลมาจากราคาพลังงานซึ่งเป็นสินค้าส่งออกหลักของประเทศรัสเซียขยายตัวได้ในระดับสูงอย่างต่อเนื่องในขณะที่ประเทศรัสเซียเองก็เริ่มให้ความสนใจทำการค้ากับประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียมากขึ้น

ยอดมูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับประเทศนี้นั้นขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 อย่างไรก็ตามยอดมูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับประเทศรัสเซียหดตัวลงไปอย่างมากในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นปีที่ไทยลอยตัวค่าเงินบาทและประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศรัสเซียเผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจนั้นส่งผลให้ยอดมูลค่าการค้ารวมระหว่างสองประเทศหดตัวอย่างรุนแรงโดยเหลือ 719 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯเท่านั้น

การค้าระหว่างทั้งสองประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจปีพ.ศ.2540 แต่มูลค่าการค้ารวมระหว่างทั้งสองประเทศยังถือว่าน้อยเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้ารวมระหว่างไทยกับประเทศคู่ค้าหลักที่สำคัญของไทยวัดโดยมูลค่าการค้ารวมที่ประกอบไปด้วยประเทศในกลุ่ม

อาเซียน ญี่ปุ่น กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป จีน และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับโดยประเทศรัสเซียเป็น คู่ค้าอันดับที่30 ของไทย วัดโดยมูลค่าการค้ารวมและเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยในกลุ่มประเทศ ยุโรปตะวันออกและกลุ่มประเทศในเครือรัฐเอกราชโดยมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศรัสเซีย มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ทั้งสองประเทศเผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจก่อนที่จะหดตัวลง ไปในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอุปสงค์ภายในประเทศของไทย หดตัวลงจากปัญหา การเมืองและการรัฐประหารในประเทศ ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจไทยชะลอตัวลงไปอันเนื่องมาจากนัก ลงทุนขาดความเชื่อมั่น ในการลงทุนในประเทศทำให้ไทยนำเข้าสินค้าจากประเทศรัสเซียลดลงใน ปีพ.ศ. 2549 โดยเฉพาะสินค้านำเข้าหลักยกตัวอย่างเช่นเหล็กเป็นต้น อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2550 และพ.ศ.2551 มูลค่าการค้ารวมปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเมื่อพิจารณาถึงมูลค่าการค้ารวม ระหว่างไทยกับประเทศรัสเซีย มูลค่าการค้ารวมอยู่ที่ 2,154.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐและ 3,818.62 ล้านดอลลาร์สหรัฐตามลำดับ

สินค้าที่ประเทศรัสเซียนำเข้าจากประเทศไทยในปีพ.ศ. 2551 เรียงลำดับตามมูลค่าการ ส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ คือรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ผลไม้กระป๋องและแปรรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า ข้าว โทรศัพท์และส่วนประกอบเป็นต้น โดยมีการอัตราการขยายตัวในการส่งออก สินค้าเหล่านี้ไปยังประเทศรัสเซียเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องยกเว้นการส่งออกข้าวที่ขยายตัวลดลงในปี พ.ศ. 2548 และในปี พ.ศ. 2549 โดยมีคู่แข่งที่สำคัญคือ เวียดนามและอินเดีย

ตารางที่ 7 อันดับประเทศคู่ค้าของไทยในปี 2550

(หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ)

	ประเทศ	มูลค่าการค้าปี	มูลค่าการค้าปีพ.ศ.	อันดับ	มูลค่าการส่งออกปี	มูลค่าการส่งออกปีพ.ศ.	อันดับ	มูลค่าการส่งออกปี	มูลค่าการส่งออกปีพ.ศ.
		พ.ศ.2550	2551 (ม.ค.-พ.ค.)		พ.ศ.2550	2551 (ม.ค.-พ.ค.)		พ.ศ.2550	2551 (ม.ค.-พ.ค.)
1	อาเซียน	57,592,681,950	28,864,535,417	1	32,522,368,668	15,923,137,515	2	25,070,313,282	12,941,397,902
2	ญี่ปุ่น	4,651,758,352	21,765,269,592	4	18,118,587,124	8,120,159,243	1	28,400,171,228	13,645,110,349
3	สหภาพยุโรป	33,272,322,276	15,670,443,028	2	21,317,650,351	9,749,342,829	4	11,954,671,925	5,921,100,199
4	จีน	31,062,107,608	15,075,124,556	5	14,836,493,941	6,919,813,602	3	16,225,613,667	8,155,310,954
5	สหรัฐอเมริกา	28,723,316,413	12,829,874,320	3	19,216,656,049	8,171,565,658	5	9,506,660,364	4,658,308,622
30	รัสเซีย	2,111,666,900	1,228,289,235	39	573,793,679	312,592,923	25	1,537,873,221	915,696,312

ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(2551)

สินค้าที่ไทยนำเข้าจากประเทศรัสเซียคือสินค้าโภคภัณฑ์และวัตถุดิบเนื่องจากประเทศไทยนั้นเป็นประเทศกำลังพัฒนาและเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่และประเทศรัสเซียก็เป็นประเทศที่อุดมไปด้วยน้ำมันพลังงานเหล็ก และ สินค้าโภคภัณฑ์ต่างๆ สินค้าที่ไทยนำเข้าจากประเทศรัสเซียเรียงลำดับตามมูลค่าการนำเข้าคือสินค้านำเข้าพวกสินแร่พลังงานสินแร่ น้ำมันแร่และผลิตภัณฑ์จากแร่ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์สินแร่โลหะอื่นๆ น้ำมันดิบขงโลหะและผลิตภัณฑ์ ปุ๋ย และยจำกัดศัตรูพืชและสัตว์เยื่อกระดาษและเศษกระดาษ ยาง เครื่องเพชรเงินแท่งและทองคำ พลอย อัญมณีไข่มุก เคมีภัณฑ์ พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช

ประเทศไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ากับประเทศรัสเซียมาโดยตลอดอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสินค้าที่ไทยส่งออกไปรัสเซียส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีมูลค่าไม่มากนัก ในขณะที่ไทยนำเข้าสินค้าเหล็กและเหล็กกล้า น้ำมันดิบและ สินแร่โลหะอื่นๆ จากประเทศรัสเซียเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการนำเข้าเหล็กนั้น นับว่ามูลค่าเกินครึ่งของการนำเข้าทั้งหมดของไทย เป็นการนำเข้าจากประเทศรัสเซียสำหรับการนำเข้า น้ำมันดิบจากประเทศรัสเซียนั้น ในระยะหลังไทยเพิ่มสัดส่วนการนำเข้า น้ำมันดิบจากรัสเซียเป็นจำนวนมากโดยยอดนำเข้า น้ำมันดิบจากรัสเซียเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 510.50 ในปี พ.ศ. 2549

อนึ่งสินค้าของไทยที่มีแนวโน้มที่มีศักยภาพในการส่งออกเพิ่มขึ้น ไปยังประเทศรัสเซียและเป็นสินค้าส่งออกคือ ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอันได้แก่ผลไม้กระป๋องแปรรูป ข้าวและอาหารทะเลแช่แข็ง ซึ่งยอดส่งออกสินค้าเหล่านี้ไปยังประเทศรัสเซียขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ยกเว้นการส่งออกข้าวในปีพ.ศ. 2548-2549 อันอาจเป็นผลเนื่องมาจากการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งอื่นๆ ของประเทศรัสเซีย อย่างไรก็ดีสรุปภาวะการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2550 และ 2551 ประเทศรัสเซียนำเข้าข้าวเพิ่มขึ้นจากไทยอย่างมากคิดเป็นสัดส่วนการนำเข้าข้าวต่อการนำเข้าทั้งหมดจากประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 5.60 และ 8.10 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าเป็นการขยายตัวที่ดีมาก ถึงแม้ปัจจุบันชาวรัสเซียจะนิยมบริโภคข้าวสาลีและข้าวไรน์ซึ่งใช้ผลิตขนมปังมากกว่าข้าวเจ้าแต่เนื่องจากแนวโน้มที่เศรษฐกิจของประเทศรัสเซียในช่วง 9 ปีที่ผ่านมาขยายตัวได้เป็นอย่างดีต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นและอาจเป็นเหตุให้ประชาชนชาวรัสเซียหันมาบริโภคข้าวคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น

ภาพรวมสถานการณ์ข้าวในตลาดโลก

ข้าวเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่สำคัญที่สุดในโลกทุกประเทศที่มีภูมิอากาศเหมาะสมจะมีการผลิตข้าวเกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีการผลิตข้าวในทุกทวีปยกเว้นทวีปแอนตาร์กติกาโดยมีการปลูกข้าวทั้งหมด 113 ประเทศ ประชาชนประมาณ 2.5 พันล้านคนรับประทานข้าวเป็นอาหารหลักและมีประชาชนที่ใช้แรงงานเกี่ยวกับการผลิตข้าวมากกว่า 2 พันล้านคน โดยเฉพาะในทวีปเอเชียมีมากกว่า 200 ล้านคน

เนื่องจากข้าวมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ดังนั้นรัฐบาลในแต่ละประเทศจึงควบคุมการค้าข้าวกันอย่างเข้มงวดในอดีตผลผลิตข้าวของโลกเพิ่มขึ้นอยู่ในอัตราที่คงที่ ในขณะที่ราคาข้าวไม่สามารถขึ้นสูงได้เท่ากับปริมาณการผลิตและความต้องการในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา มีการบริโภคข้าวเพิ่มขึ้นถึงประมาณร้อยละ 30 จากความสำคัญของข้าวดังกล่าวจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการแทรกแซงทางการเมืองและสังคมต่ออุตสาหกรรมการผลิตข้าวอย่างมาก รัฐบาลประเทศต่างๆ ได้ออกมาตรการเพื่อควบคุมข้าวทั้งการผลิตการจัดจำหน่าย การตั้งราคาเป็นต้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก รวมถึงสมดุลระหว่างผลผลิตและความต้องการในประเทศและต่างประเทศ ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และกลุ่มสหภาพยุโรป ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญในธัญพืชหลักที่เป็นอาหารเช่นข้าวรวมถึงรัฐบาลได้ออกมาช่วยเหลือการผลิตให้กับเกษตรกรอย่างมากจนสามารถบริโภคพอเพียงภายในประเทศและสามารถส่งออกข้าวออกสู่ตลาดโลกได้เช่นกัน

ในปี พ.ศ. 2537 องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ได้ทำสนธิสัญญาร่วมระหว่างประเทศผู้ผลิตข้าวเพื่อลดการแทรกแซงของรัฐบาลและการค้าข้าวอย่างเสรีในตลาดโลกแต่สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และกลุ่มสหภาพยุโรป ก็ยังปกป้องการผลิตข้าวและการส่งออกไปสู่ตลาดโลกอย่างเห็นได้ชัดก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับบางประเทศที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ปฏิบัติตามสนธิสัญญา WTO ต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตข้าวที่สูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2545 ประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และกลุ่มสหภาพยุโรป ได้ใช้เงิน สนับสนุนการผลิตข้าวในประเทศถึง 16 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาใช้เงิน 1.3 พันล้านสหรัฐในการช่วยเหลือการผลิตข้าวในประเทศ ดังนั้นผลผลิตข้าวจากประเทศพัฒนาเหล่านี้จึงออกมาแข่งขันในตลาดโลกกับประเทศที่กำลังพัฒนาก่อให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรมและผลคือราคาข้าวในตลาดโลกลดต่ำลงผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประเทศกำลังพัฒนาที่เศรษฐกิจหลักขึ้นกับข้าว

วิธีการหนึ่งที่จะช่วยชวามาในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวในปี พ.ศ. 2548 มีการจัดตั้งกลุ่ม G33 ขึ้นนามีสมาชิกทั้งหมด 33 ประเทศที่เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและเป็นสมาชิก WTO ด้วย ได้ยื่นข้อเสนอต่อ WTO ถึงกระบวนการคุ้มครองเกษตรกร (Special Safeguard mechanism) เพื่อช่วยประเทศที่กำลังพัฒนา รวมถึงการรวมตัวของกลุ่มประเทศผลิตข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในปัจจุบันภาวะวิกฤตการณ์น้ำมันแพงการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่มีผลโดยตรงต่อผลผลิตข้าว อีกทั้งความต้องการในการบริโภคข้าวที่ยังสูงขึ้นจากการเติบโตของประชากรที่สูงขึ้น รวมถึงประเทศผลิตข้าวอื่นๆ ที่มีจำนวนผลผลิตที่ลดลงอันเนื่องมาจากผลของภัยพิบัติธรรมชาติและผลจากการปลูกพืชพลังงานทดแทน ปัจจัยเหล่านี้คือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ราคาข้าวไทยมีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงต้นปี พ.ศ. 2551

จากสถิติล่าสุดขององค์การเกษตรของสหประชาชาติ พบว่า ประเทศไทยส่งออกข้าวคิดเป็นน้ำหนักมากที่สุดโดยมีประเทศไทย อินเดีย เวียดนาม สหรัฐอเมริกาและปากีสถานเป็นประเทศที่ส่งออกข้าวมากที่สุด 5 อันดับโลก รองลงมาคือประเทศจีนและอียิปต์ อย่างไรก็ตามการส่งออกข้าวจากประเทศไทยมีปริมาณลดลงตามลำดับในปี พ.ศ. 2550 ลดลงจากปี พ.ศ. 2549 ปริมาณ 9.7 ล้านตันและในปี พ.ศ. 2551 ลดลงมากอีกที่ 8.5 ล้านตัน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยในสหรัฐอเมริกา รวมถึงต้นทุนน้ำมันที่สูงขึ้นในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการควบคุมโควตาการส่งออกเช่นในอินเดียและเวียดนามที่ได้มีการประกาศควบคุมราคาข้าวและการส่งข้าวออกต่างประเทศ รวมถึงได้ควบคุมการขึ้นราคาข้าวเพื่อจัดปัญหาเงินเฟ้อที่เป็นปัญหาหลักในประเทศเหล่านี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2552)

การส่งออกข้าวไทยไปประเทศรัสเซีย

ประเทศไทยมีการส่งออกข้าวไปประเทศรัสเซียในปี พ.ศ. 2551 มูลค่า 78.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8.14 ของมูลค่าการส่งออกไปประเทศรัสเซียทั้งหมดหรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.03 จากมูลค่าการส่งออกข้าวทั้งหมดจากประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆทั่วโลก โดยมีโอกาสที่จะมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเติบโตของประชาชนชั้นกลางเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคอื่นๆของประเทศรัสเซียน่าจะมีการขยายตัวยิ่งขึ้น อีกทั้งข้าวไทยก็เป็นข้าวที่มีราคาไม่แพงมากนักเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งอื่น

คู่แข่งในด้านการส่งออกข้าวที่สำคัญของประเทศไทยคือประเทศอินเดียโดยอินเดียมีการผลิตและส่งออกข้าวในปริมาณมากและมีราคาที่แข่งขันกับประเทศไทยได้รวมถึงรัฐบาลอินเดียได้ประกาศให้การสนับสนุนเกษตรกรอย่างเต็มที่ จึงทำให้อินเดียเป็นคู่แข่งที่สำคัญ นอกจากนี้เวียดนามก็เป็นคู่แข่งที่สำคัญเช่นกัน ถึงแม้เวียดนามจะมีปัญหาในเรื่องเกี่ยวข้องกับการผลิตและคุณภาพก็ตาม การที่เวียดนามสามารถผลิตข้าวได้สูงขึ้นจนเป็นคู่แข่งที่สำคัญกับประเทศไทยได้ส่วนหนึ่งนั้น เพราะรัฐบาลมีบทบาทหลักสำคัญ โดยกระทรวงเกษตรและการพัฒนาของเวียดนามได้ใช้กลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาการผลิตข้าวคือกลยุทธ์การผลิตข้าวให้ได้ผลผลิต 36 ล้านตันต่อปี โดยในจำนวนนี้ 4 ล้านตันจะกันไว้เพื่อการส่งออกนอกจากนี้ เวียดนามยังลงทุนในโครงการระดับใหญ่เช่นระบบชลประทาน ระบบการจัดเก็บสินค้า ระบบการขนส่ง และอื่นๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับปรุงการปลูกข้าว ทำให้จากการที่ราคาข้าวของเวียดนามยังถูกกว่าราคาข้าวของไทย จึงทำให้ลูกค้าข้าวเดิมของไทยเช่น อิหร่าน อูรูกวัย ไชเรีย และไนจีเรียหันไปสนใจข้าวเวียดนามมาก แต่อย่างไรก็ตามข้าวไทยก็ยังได้เปรียบในเรื่องสายพันธุ์และคุณภาพที่มีความสม่ำเสมอว่า

ในอนาคตการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียมีแนวโน้มที่จะมีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น รวมถึงประเทศประเทศรัสเซียเองก็หันมาให้ความสนใจในการปลูกข้าวเช่นกัน โดยอุปสรรคและโอกาสมีดังนี้ ประเทศประเทศรัสเซียเองได้พยายามปรับปรุงระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยเมื่อปีพ.ศ.2545 ประเทศรัสเซียจะมีสัดส่วนการปลูกข้าวประมาณร้อยละ 30 นำเข้าร้อยละ 70 แต่ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศรัสเซีย ปลูกข้าวได้ร้อยละ 60 –70 นำเข้าเพียงร้อยละ 30-40 ข้าวของประเทศรัสเซียเป็นสายพันธุ์ข้าวเมล็ดกลมต่างกับข้าวของไทยซึ่งเป็นสายพันธุ์เมล็ดยาวโดยประชากรชาวรัสเซียกว่าครึ่งหนึ่งบริโภคข้าวแบบโคกก็ได้โดยจะคำนึงถึงราคาเป็นสำคัญถ้าราคาข้าวชนิดใดถูกก็จะเลือกบริโภคข้าวชนิดนั้น อย่างไรก็ตามก็จะมีผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งที่เลือกบริโภคข้าว

โดยไม่คำนึงถึงราคาเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามเมื่อประเทศรัสเซียมีการปลูกข้าวเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต อาจเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ความต้องการนำเข้าข้าวลดน้อยลงโดยในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลของรัสเซียปกป้องสิทธิชาวนาในประเทศด้วยการเพิ่มภาษ้นำเข้าข้าว 70 ยูโรต่อตัน (กรมการค้าภายใน, 2552)

เส้นทางการส่งสินค้าจากประเทศไทยไปประเทศรัสเซีย

ประเทศรัสเซียเป็นประเทศที่มีขนาดพื้นที่มากที่สุดในโลก การขนส่งสินค้าไปประเทศรัสเซียจึงทำได้หลายทางทั้งทางบกทางทะเล และทางอากาศ แต่การจะเลือกส่งสินค้าทางใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสินค้า ปริมาณและต้นทุนการส่งสินค้าเป็นสำคัญ สินค้าที่มีอายุสั้นเช่น ผัก ผลไม้สด จะใช้การขนส่งทางอากาศ ส่วนการขนส่งสินค้าประเภทอื่นที่มีอายุยาวนาน ไม่มีการสูญเสียคุณภาพในระหว่างการขนส่งและมีปริมาณการส่งออกมากเป็นคู่คอนเทนเนอร์จะใช้วิธีการขนส่งทางทะเล

โดยทั่วไปแล้วประเทศไทยยังไม่มีเรือเดินสมุทรระดับใหญ่ แต่มีบริษัทต่างชาติที่ชำนาญเกี่ยวกับเรื่องการขนส่งสินค้าทางเรือเปิดบริษัทในประเทศไทยอาทิเช่นกลุ่มบริษัท Maersk โดยมีบริษัทในเครือ 4 บริษัทดำเนินการขนส่งสินค้าจัดเก็บสินค้าทั้งในและนอกประเทศไทยโดยบริษัทแม่คือ Maersk Sealand เป็นต้น

การขนส่งทางทะเลเป็นทางเลือกในการขนส่งสินค้านำระหว่างประเทศที่สำคัญที่สุดของโลก โดยมีสัดส่วนร้อยละ 95 ของปริมาณการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของโลก สำหรับประเทศไทยการค้าที่ขนส่งทางทะเลคิดเป็นมูลค่าเท่ากับร้อยละ 65 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย นอกจากนี้การขนส่งทางทะเลยังมีต้นทุนการขนส่งที่ต่ำสุดเมื่อเทียบกับการขนส่งในรูปแบบอื่น บริษัทเดินเรือพาณิชย์ของประเทศไทยมีหลายบริษัทเช่น จูชานาวิ โทริเซนไทยเอเยนซีส์ สยามเกตราอินเตอร์เนชั่นแนลยูนิไทยไลน์ อาร์ซีแอล ฟรีเซียสซิปปิง เป็นต้น

การขนส่งข้าวจากประเทศไทยไปยังประเทศรัสเซีย

การขนส่งสินค้าจากประเทศไทยไปยังประเทศรัสเซียมักจะใช้การขนส่งทางทะเลเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงการส่งออกข้าวไทยด้วย โดยมีทั้งเส้นทางที่ส่งตรงไปยังประเทศของรัสเซีย และผ่านประเทศอื่นก่อนหลังจากนั้นจึงขนส่งทางบกเข้าไปยังประเทศรัสเซียการขนส่งสินค้าไปยังประเทศรัสเซียซึ่งเป็นประเทศที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลผู้ส่งออกจึงต้องเลือกว่าจะขนส่งสินค้าไปยังทางทิศตะวันตกหรือทางตะวันออกของประเทศโดยขึ้นอยู่กับว่าปลายทางของสินค้านั้นอยู่ที่ใด เส้นทางขนส่งสินค้าทางเรือโดยตรงไปยังประเทศรัสเซียอาจสรุปได้คร่าวๆดังนี้

ทิศตะวันออกไปยังท่าเรือVladivostokประเทศรัสเซีย โดยเป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดและนิยมมาก จากประเทศไทยจะผ่านไปทางทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออกและทะเลญี่ปุ่น เมื่อสินค้าถึงท่าเรือ Vladivostok จะมีคลังเก็บสินค้ารอการกระจายสินค้าไปภายในรัสเซียโดยเน้นการกระจายสินค้าทางตะวันออกแต่ถ้าต้องเข้าไปมอสโกจะใช้เส้นทางรถไฟ Tran Siberia ระยะทาง 9,288.2 กิโลเมตร ระยะเวลา 6 วัน 5 ชั่วโมง 30 และเส้นทางนี้ใช้เวลาเดินทางทั้งหมด 6 วันจากประเทศไทยไปถึงท่าเรือ Vladivostokที่นั่น ดังนั้นถ้ารวมระยะเวลาขนส่งทั้งหมดไม่รวมการจัดกาทางด้านศุลกากรแล้วจะมีระยะเวลาขนส่งจากประเทศไทยไปถึงเมืองมอสโกประมาณ 13 วัน

ทิศตะวันตกไปยังท่าเรือSt. Petersburg ประเทศรัสเซีย ใช้ระยะเวลานานที่สุดประมาณคือ 21 วันเป็นระยะทางที่ไกลที่สุดคือประมาณ 10,300 ไมล์ โดยจะผ่านทะเลแดง ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และทะเลบอลติก ท่าเรือ St.Petersburg จะใกล้กับกรุงมอสโกมากที่สุด โดยการขนส่งจาก เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กไปมอสโกจะใช้เส้นทางรถไฟซึ่งใช้เวลาการเดินทางประมาณ 10 ชั่วโมง มีระยะห่างระหว่างเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก และมอสโกประมาณ 710 กิโลเมตร

โดยทั่วไปแล้วการขนส่งทางทะเลไปยังท่าเรือ St. Petersburg อาจใช้เวลาทั้งหมดถึงประมาณ 45 วันนับแต่การเตรียมของออกจนถึงขั้นตอนศุลกากรและพิธีการอื่นๆ เมื่อสินค้าเดินทางถึงเมืองท่าปลายทางแล้วบริษัทเรือจะมีกำหนดระยะเวลาที่จะเก็บสินค้าไว้กับบริษัทเรือได้ 3 วัน หลังจากนั้นจะคิดค่าเก็บสินค้าซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละบริษัทเรือปัจจุบันการค้าระหว่างไทยกับรัสเซียจะกำหนดราคาสินค้าเป็นราคาF.O.B ทำให้ผู้ซื้อรัสเซียเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายทางการขนส่งสินค้าและภาษีต่างๆในการนำสินค้าเข้าไปยังประเทศรัสเซีย(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2551)

ปัญหาของการขนส่งสินค้า

ในปีพ.ศ.2534 หลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ประเทศรัสเซียได้เริ่มมีการปรับตัวในทุกๆด้าน รวมถึงการเจริญเติบโตที่สูงอย่างก้าวกระโดด ทำให้ขาดเสถียรภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (infrastructure) และระบบโลจิสติกส์ (logistics) อย่างไรก็ตามทางประเทศรัสเซียก็มองเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาในด้านนี้ แต่เนื่องจากยังขาดความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการจึงทำให้กระบวนการเป็นไปอย่างเชื่องช้าไม่ทันการเติบโตของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะท่าเรือขนส่งสินค้าสำคัญของประเทศรัสเซีย กอปรกับปริมาณการนำเข้าที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก จนเกินความสามารถของท่าขนส่งทั้งทางอากาศและทางทะเลจะรองรับได้

นอกจากปัญหาเรื่องการพัฒนาโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ไม่เพียงพอแล้วขั้นตอนทางศุลกากร นับว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูงขึ้นเนื่องจากการใช้เวลาในการทำพิธีศุลกากรที่นานเกินไป ทำให้สินค้าอุปโภคบริโภคในประเทศรัสเซียแพงกว่าที่ควรจะเป็น ตัวอย่างเช่นที่ท่าเรือ St. Petersburg พบว่าปัญหาสำคัญไม่ใช่เรื่องความจุของท่าเรือ แต่จะเป็นประสิทธิภาพและขั้นตอนทางศุลกากรที่ล่าช้าและต้องการเอกสารตัวจริงมาแสดงและการบริหารจัดการในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่ท่าเรือยังไม่มีประสิทธิภาพรวมถึงการที่รัฐบาลรัสเซียได้พยายามสร้างแรงจูงใจให้สินค้าที่นำเข้ารัสเซียทางทะเลบอลติกมากขึ้นที่ท่าเรือ St. Petersburg เท่านั้น จึงทำให้ท่าเรือ St. Petersburg ไม่สามารถรองรับการขนส่งทางเรือได้เพียงพอ

รัฐบาลรัสเซียแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้น โดยใช้วิธีการเคลียร์สินค้าทันที (Immediate clearance of goods) โดยให้ผู้นำเข้าสินค้าเก็บสินค้าในบริเวณที่กำหนดไว้และทำการเคลียร์สินค้าในเขตพื้นที่ตัวอย่างที่ท่าเรือ St. Petersburg รัฐบาลได้สร้างถนนจากอาคารเก็บคอนเทนเนอร์หลัก (First Container Terminal) เป็นถนนเล็กๆ (สองช่องทางจราจร) ระยะทาง 10 กิโลเมตร เชื่อมออกไปสู่ทางด่วน (Russian highway network) แต่ทั้งนี้ยกเว้นสินค้าอาหารหรือสินค้าที่ต้องควบคุมอุณหภูมิในตู้คอนเทนเนอร์ที่ไม่สามารถเอาออกจากท่าเรือได้จนกว่าจะเคลียร์โดยศุลกากร (Federal Customs Service and the Veterinary and Phytosanitary Surveillance Service: VPSS) โดยประมาณร้อยละ 75 ของสินค้าที่ท่าเรือ St. Petersburg จะเป็นสินค้าอาหารและเนื้อสัตว์ (red meat and poultry meat) การตรวจสอบจะเริ่มก็ต่อเมื่อมีเอกสารต้นฉบับมาแสดงเท่านั้น

ขั้นตอนการตรวจสอบที่ด่านศุลกากรของท่าเรือขนส่งสินค้าใช้เวลาโดยเฉลี่ย 8 วันและอาจนานกว่าเดือนได้ ถ้าเอกสารไม่สมบูรณ์ นอกจากนี้ ถ้าเป็นช่วงปลายปีอาจใช้เวลาเฉลี่ยถึง 12 วัน

ประเทศรัสเซียได้ออกมาตรการหลายอย่างเพื่อให้มีการขนส่งสินค้ามายังท่าเรือ St.Petersburg มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าเข้าทางท่าเรือของประเทศแถบทะเลบอลติก ก่อนจะนำเข้าไปประเทศรัสเซียจะมีข้อจำกัดในเรื่องกฎเกณฑ์ที่ออกมาโดยศุลกากร (VPSS) ในวันที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 VPSS ได้ประกาศว่าการนำเข้าสินค้าประเภทข้าวเข้าไปในประเทศรัสเซียจะต้องผ่านท่าขนส่งสินค้าที่สามารถตรวจสอบข้าวได้เช่นท่าเรือ St. Petersburg ท่าขนส่งสินค้า Kaliningrad และท่าขนส่งสินค้า Novorossiysk เท่านั้น ซึ่งยังเป็นข้อจำกัดท่าเรือให้น้อยลงอีก นอกจากนี้ กฎเกณฑ์ของ VPSS ยังลดการขนส่งเนื้อสัตว์แปรรูปที่มีกำเนิดสินค้าจากทวีปยุโรปและนำเข้าผ่านทางท่าเรือประเทศยูเครนและประเทศเบลารุสอีกด้วย ประเทศรัสเซียยังได้ระงับการขนส่งผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ที่มีการขนส่งทางทะเลผ่านทางท่าเรือ Klaipeda ประเทศ Lithuania ด้วย ในเดือนสิงหาคมปี พ.ศ. 2547 VPSS ได้ระงับการนำเข้าสินค้าประเภทพันธุ์ไม้ทุกชนิดที่มีแหล่งกำเนิดหรือขนส่งผ่านทางท่าเรือ Tallinn ประเทศ Estonia ซึ่งเป็นท่าเรือสำคัญแถบทะเลบอลติกอีกท่าหนึ่งอีกด้วย ในวันที่ 27 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 VPSS ได้ลดจุดตรวจสอบศุลกากรจาก 50 เหลือ 5 แห่งสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทปลาและอาหารทะเลที่นำเข้าจากสหภาพยุโรปผ่านประเทศยูเครนและประเทศเบลารุส โดยทั้ง 5 จุดตรวจสอบดังกล่าวไม่มีแห่งใดตั้งอยู่ในเขตแดนระหว่างประเทศรัสเซียและลิทัวเนีย (Lithuania) ดังนั้นจึงทำให้ผู้ค้าต้องนำเข้าสินค้าดังกล่าวผ่านทางท่าเรือ St. Petersburg อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงยังทำให้ความสามารถในการรองรับสินค้าของท่าเรืออยู่ในระดับต่ำลง ดังนั้นจึงมีบ้างที่ผู้ค้าได้เลี่ยงท่าเรือ St. Petersburg มาที่ท่า Novorossiysk ซึ่งต้องมีต้นทุนและเวลานานขึ้นในการขนส่งสินค้าจากท่าเรือไปยังเมืองมอสโกโดยใช้เวลาทางรถยนต์ถึง 4 วัน

กฎเกณฑ์ขั้นตอนการออกสินค้าของประเทศไทย

ภาษีอากรนำเข้าที่ประเทศไทยจัดเก็บ จะอยู่ระหว่าง 5% ถึง 20% ของมูลค่าสินค้าทางศุลกากร (custom value) (โดยทั่วไปจัดเป็นต้นทุนสินค้าในการขนส่ง) สินค้าบางชนิดขึ้นอยู่กับอัตราภาษีพิเศษ ซึ่งต้องคำนวณโดยปริมาตร น้ำหนักหรือจำนวน (ตัวอย่างสินค้าอาหาร เป็นต้น) โดยการตีมูลค่าสินค้าทางศุลกากรจะเป็นไปตามหลักการของ WTO รวมถึงการจัดหมวดหมู่สินค้าตามแบบสากล

นับจากปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมาได้มีการกำหนดโดยประเทศรัสเซียว่าพิธีการทางศุลกากรจะใช้เวลาไม่เกิน 3 วัน อย่างไรก็ตามระยะเวลาดังกล่าวไม่เป็นที่ตายตัวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม โดยในการนำเข้าทางอากาศสามารถทำพิธีการศุลกากรล่วงหน้าได้แต่ในการทำพิธีศุลกากรทางเรือ และทางบกจะใช้ระยะเวลานานในการทำพิธีศุลกากร

ค่าธรรมเนียมในการทำกระบวนการทางศุลกากรมูลค่าเท่ากับร้อยละ 0.15 ของมูลค่าของสินค้า นอกจากนี้ ยังมีภาษีอีกสองแบบที่ต้องชำระเพิ่มเติมคือภาษีสรรพสามิต(Excise taxes) ในอัตราระหว่าง 20% ถึงมากกว่า 570% ซึ่งสินค้าที่จะต้องมีการชำระภาษีสรรพสามิตเพิ่มก็สินค้าประเภทแอลกอฮอล์ ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และสินค้าฟุ่มเฟือย(luxury goods) และยังมีภาษีที่เรียกเก็บเพิ่มเติมสำหรับการนำเข้ารถยนต์ซึ่งขึ้นกับขนาดของเครื่องยนต์อีกแบบคือภาษีมูลค่าเพิ่ม สินค้าที่นำเข้าทั้งหมดจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่ 18% โดยมีสินค้าบางประเภทที่เสียในอัตราลด 10% เช่นสินค้าประเภทอาหารทั่วไป สินค้าสำหรับเด็ก หนังสือเพื่อการศึกษา และยารักษาโรค นอกจากนี้ ยังมีผลิตภัณฑ์บางประเภทที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มเช่นเครื่องมือทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับคนพิการรักษาโรค ส่วนสินค้านำเข้ามาใช้ภายในเขตพิเศษทางเศรษฐกิจ (Special Economic Zones) จะได้รับการยกเว้นค่าพิธีศุลกากรและภาษีมูลค่าเพิ่มแต่ถ้าสินค้าถูกส่งต่อไปนอกเขตดังกล่าวจะต้องเสียภาษีศุลกากรและภาษีมูลค่าเพิ่ม(กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2552)

โอกาสในการทำการค้ากับประเทศไทย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนาและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากจนมีรายได้ต่อหัวที่สูงกว่าไทย แต่ทั้งสองประเทศก็ยังมีการค้าระหว่างกันในระดับที่น้อย ทั้ง ๆ ที่สินค้าที่รัสเซียมีความชำนาญในการผลิตเพื่อส่งออก คือ สินค้าที่ไทยต้องการนำเข้าและเป็นปัจจัยในการผลิต เช่น น้ำมัน ปุ๋ย และ เหล็ก เป็นต้น ในขณะที่สินค้าที่รัสเซียต้องการนำเข้าก็เป็นสินค้าที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตเพื่อส่งออก เช่น อาหาร ยานยนต์ เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า

จากข้อมูลการส่งออกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2551 พบว่าประเทศไทยมีสัดส่วนการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น ในสัดส่วนสูงสุดใกล้เคียงกันในอัตราร้อยละ 11.30 และ 11.40 ส่วนประเทศจีนตามมาในลำดับที่สามในขณะที่การส่งออกไปยังประเทศรัสเซียมีสัดส่วนต่อการส่งออกทั้งหมดเพียงร้อยละ 0.01 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างของสินค้าส่งออกของประเทศไทยพบว่าสัดส่วนสินค้าส่งออกมากที่สุดคือสินค้าในหมวดอุตสาหกรรม ซึ่งสูงถึงประมาณร้อยละ 75 ในขณะที่หมวดสินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าพื้นฐานหลักของประเทศอยู่

ในลำดับที่สองมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 11 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าโอกาสของการส่งออกสินค้าเกษตรจากประเทศไทยไปยังประเทศรัสเซียยังเปิดกว้างอยู่มาก (ธนาคารแห่งประเทศไทยและการคำนวณ, 2552)

ภาพรวมทางการตลาดของประเทศรัสเซีย

จากการที่ประเทศรัสเซียมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ไม่สามารถรองรับความต้องการบริโภคภายในประเทศได้ทัน รวมทั้งระบบการเงินภายในประเทศของรัสเซียเองที่ยังพัฒนาไม่ทันการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้ขาดแคลนเงินทุนด้านการผลิต เพื่อให้ได้ขนาดการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ในแง่ของการประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ส่งผลให้ความต้องการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคเพิ่มสูงขึ้น ในส่วนของสินค้าประเภทอาหารหรือสินค้าเพื่อการบริโภค มีการขยายตัวไม่เท่าสินค้าเพื่อใช้ในการอุปโภค แต่การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลาง ตามภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ส่งผลให้ความต้องการนำเข้าสินค้าประเภทอาหารที่มีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น

ถึงแม้ว่าประเทศรัสเซียจะมีการขยายตัวสูง เป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ และมีตลาดที่มีศักยภาพ แต่การทำการค้ากับรัสเซียก็ไม่ใช่ว่าจะง่าย การที่จะประสบความสำเร็จในการทำการค้ากับประเทศรัสเซียจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชาวรัสเซียเป็นอย่างดี

วิธีการที่จะเข้าถึงตลาดประเทศรัสเซียที่ได้ผลดี คือการทำตราสินค้าให้เป็นที่รู้จัก โดยใช้ทั้งกลยุทธ์การลงทุนโดยตรง (Direct Investment) และโดยอ้อมโดยผ่านตัวแทนจำหน่ายที่เป็นชาวรัสเซีย จะทำให้สามารถเข้าถึงตลาดได้ง่ายขึ้น และรวดเร็วยิ่งขึ้น

การทำการค้าของประเทศไทยกับประเทศรัสเซียในช่วงที่ผ่านมา มีการทำตลาดยังไม่ต่อเนื่อง ตราสินค้ายังเป็นที่ยังน้อย ผู้ต่างชาติไม่ได้ในกรณีของสินค้าไทยที่ส่งออกไปยังประเทศรัสเซีย ยกตัวอย่างเช่น ข้าว ผลไม้สด อาหารกระป๋องและสินค้าประเภทอื่นๆ ที่ถึงแม้สินค้าไทยโดยเฉพาะข้าวและผลไม้สดจะได้ชื่อว่าเป็นสินค้าสำหรับผู้มีกำลังซื้อสูงสุดสินค้าไทยยังมีศักยภาพที่จะขยายตัวได้อีกทั้งในกลุ่มลูกค้าระดับบนและระดับกลางถ้าได้รับการส่งเสริมและผลักดันที่ดีขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจประเทศรัสเซียที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็นแรงผลักดันสำคัญ ดังนั้นการสร้างตราสินค้าและการส่งเสริมการขายสินค้าไทย ควรมีการทำแผนการอย่างต่อเนื่องทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งผู้ส่งออกไทยควรศึกษาในเรื่องการตั้งราคาสินค้าคุณภาพสินค้า

รูปแบบสินค้าการจัดจำหน่ายเครดิตและขั้นตอนการส่งมอบสินค้านอกจากนี้ถ้าบริษัทสามารถไปตั้งโรงงานการผลิตหรือเปิดสาขาในประเทศรัสเซียจะได้เปรียบมากกว่าการส่งออกสินค้าจากไทยเพียงอย่างเดียว

มาตรฐานของสินค้า

การที่จะส่งออกสินค้าเกษตรไปยังประเทศรัสเซีย จำเป็นต้องได้รับการรองรับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรของประเทศไทยก่อน ซึ่งห้องปฏิบัติการของไทยจะต้องได้รับการรับรองจากหน่วยงาน The Federal Service for Veterinary and Phytosanitary Surveillance of the Russian Federation (FSVPS) ของกระทรวงเกษตรประเทศรัสเซียเสียก่อน การมีใบรับรองนี้จะทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรง่ายขึ้น การออกใบรับรอง FSVPS ถือเป็นหลักประกันด้านความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคชาวรัสเซีย

ใบรับรองมาตรฐานของประเทศรัสเซีย

ถึงแม้กฎเกณฑ์ส่วนใหญ่ในการนำเข้าสินค้าไปยังประเทศรัสเซีย จะสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ทางด้านอาหารของกลุ่มสหภาพยุโรป แต่ประเทศรัสเซียเองก็ยังมีกฎบางข้อที่แตกต่างออกไป ยกตัวอย่างเช่นใบรับรอง Sanitary and Phytosanitary (SPS) ซึ่งเป็นใบรับรองสินค้าประเภทอาหารที่ได้รับการยอมรับจาก WTO เป็นมาตรฐานคุ้มครองทางด้านอาหารที่จัดทำขึ้นเพื่อปกป้องมนุษย์ให้ปลอดภัยจากเชื้อโรค โรคร้าย สารปนเปื้อนหรือของเสียต่างๆที่ปนเปื้อนมากับอาหาร โดยมาตรฐาน SPS นี้ถูกใช้กับสินค้าทั้งภายในประเทศและสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ หากสินค้านิดใดยังไม่ได้รับมาตรฐานดังกล่าว จะไม่สามารถนำออกจำหน่าย หรือไม่สามารถนำออกจากด่านศุลกากร รวมทั้งยังไม่สามารถทำการโฆษณาสินค้านั้นอีกด้วย

ใบรับรอง The GOST R Certificate of Conformity GOST Russia Certificate of Conformity (GOST R COC) หรือในบางกรณีตัวย่อคือ CoC เป็นการกำหนดมาตรฐานสินค้าที่จะส่งออกมายังประเทศรัสเซียและประเทศในเครือรัฐเอกราช (CIS) สินค้าที่ส่งออกมายังประเทศรัสเซียเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อการโฆษณาต้องมีใบรับรอง GOST R COC ใบรับรอง GOST R COC ครอบคลุมสินค้าส่วนใหญ่ที่วางขายและใช้ในประเทศรัสเซียไม่ว่าจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค เพื่อยืนยันว่าสินค้านั้นปลอดภัย นอกจากนี้ใบรับรอง GOST R COC แล้วสินค้าที่ส่งออกมายังประเทศรัสเซียต้องมีใบรับรองเพิ่มเติมก่อนที่ทางการรัสเซียจะสามารถออกใบรับรอง GOST R COC

ยกตัวอย่างเช่นใบรับรองGosgortechnadzor (GGTN) ซึ่งใช้สำหรับสินค้าภาคอุตสาหกรรม และใบรับรอง Sanepidemnadzor (SAN) ซึ่งใช้กับสินค้าประเภทอาหาร เครื่องสำอาง ของเด็กเล่น เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

การสร้างคุณภาพของผลิตภัณฑ์และสินค้าไทย

ทางด้านประเทศไทยโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ส่งเสริมให้ใช้ตราเครื่องหมาย “Q” ที่ออกโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยจะใช้กับสินค้าประเภทอาหารเพื่อแสดงถึงคุณภาพ ความปลอดภัยจากสารอันตราย นอกจากนี้ผู้ผลิตควรมุ่งสร้างสิทธิประโยชน์ต่างๆที่รัฐบาลให้การสนับสนุน ทั้งตลาดผลิตภัณฑ์ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าอาทิเช่น วัน เดือน ปีที่ผลิต สถานที่ผลิต ประเทศผู้ผลิตวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสารอาหาร คุณค่าทางอาหาร ครอบคลุมถูกต้อง และสอดคล้องกับแนวปฏิบัติ(Code of Conduct (COC)) เป็นต้น

ปัจจัยเสี่ยงในการทำการค้ากับประเทศรัสเซีย

ระบบราชการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ระบบราชการของประเทศไทยยังคงมีความล่าช้า ช้าซ้อน ไม่เป็นมาตรฐานสากลและขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆที่ต้องทำงานร่วมกัน กฎเกณฑ์ของทางราชการที่เปลี่ยนแปลงบ่อย การที่บุคลากรในแต่ละที่ปฏิบัติงานโดยไม่ใช้มาตรฐานเดียวกัน การทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการที่ต้องใช้เอกสารมากมายรอการได้รับอนุญาตในแต่ละขั้นตอนการติดต่อราชการ ปัญหาเหล่านี้เองที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการไทยบางส่วนยังคงไม่กล้าทำการค้ากับประเทศรัสเซียถึงแม้จะมองว่าประเทศรัสเซียเป็นประเทศที่มีศักยภาพมากก็ตาม

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างคือการที่ประเทศรัสเซียมีลักษณะการทำการค้าเฉพาะตัว ฉะนั้นการมีเครือข่ายที่ชำนาญในการทำการค้าสินค้าประเภทนั้นๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากและสามารถเอื้อประโยชน์ได้มากกว่า หากติดต่อกับพ่อค้าคนกลางรายใหม่ๆจะสามารถเจาะตลาดได้ยาก หรือว่าอาจต้องใช้เวลาและต้นทุนที่แพงกว่า

ระบบการเงินและการธนาคาร

ระบบการเงินการธนาคารในประเทศรัสเซียค่อนข้างล่าสมัยทำให้มีปัญหาในเรื่องความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ คิธีในการทำธุรกรรมฝากและถอนเงินแต่ละครั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายรวมถึงในด้านการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินที่มีชั้นตอนหลายชั้นตอนและต้องการหลักทรัพย์ค้ำประกันที่สูง

ในการทำการค้าระหว่างประเทศของประเทศรัสเซียนิยมใช้วิธีการชำระเงินล่วงหน้าบางส่วน (Advance Payment) มากกว่าการใช้ L/C ซึ่งเป็นวิธีการชำระเงินที่คนไทยคุ้นเคยและเป็นวิธีการชำระเงินที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการทำการค้าระหว่างประเทศทั้งนี้ การใช้ L/C ไม่เป็นที่นิยมเนื่องจากธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ในประเทศรัสเซียมีการเรียกหลักค้ำประกันที่สูงถึงร้อยละ 100 ในการอนุมัติเปิด L/C จึงทำให้ผู้ประกอบการที่ทำการค้าระหว่างประเทศกับไทยซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่มีมูลค่าการค้าระหว่างกันอยู่ในระดับที่น้อยอันเนื่องจากสินค้าส่วนใหญ่ที่ทำการค้าระหว่างกันเป็นสินค้าทางการเกษตรจึงหลีกเลี่ยงการขอเปิด L/C และเลือกใช้วิธีการชำระเงินบางส่วนล่วงหน้า นอกจากนี้ ชาวรัสเซียมองว่าการชำระเงินบางส่วนล่วงหน้าเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้ประกอบการว่าได้จับจองสินค้าไว้แล้ว

ปัญหาเรื่องภาษา

ประเทศรัสเซียมีภาษาเป็นของตนเองและคนรัสเซียก็นิยมใช้ภาษารัสเซียมากกว่าภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล ดังนั้น การที่จะทำการสื่อสารระหว่างกันในการทำการค้าประเทศไทยกับประเทศรัสเซียจึงทำได้ยาก คือนักธุรกิจไทยเองก็ไม่เข้าใจภาษารัสเซีย และชาวรัสเซียก็ไม่เข้าใจภาษาไทย ผู้ส่งออกไทยจึงต้องจ้างล่ามซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในภาษารัสเซียสำหรับในขั้นตอนการเตรียมเอกสารเพื่อการส่งออกซึ่งมีชั้นตอนหลายชั้นตอนรวมทั้งยังอาจจะต้องจ้างผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญให้เป็นตัวแทนติดต่อทางธุรกิจแทน

ปัจจัยเสี่ยงอื่นๆของการทำการค้ากับประเทศรัสเซีย

การขาดแคลนแหล่งเงินทุนอันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้องแย่งแหล่งเงินทุนกันและอาจจะทำให้การทำการค้าสะดุดได้ อุปสรรคในการทำการค้าอีกประการหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงของกฎหมายภาครัฐที่มีค่อนข้างบ่อย ทั้งนี้เป็นเรื่องปกติสำหรับ

ประเทศกำลังพัฒนาที่กำลังปรับตัวและมีการเจริญเติบโตที่รวดเร็วนอกจากนี้ปัญหาเรื่องคอร์ปชั่น และธรรมาภิบาลของบริษัท การไม่มีการควบคุมราคาสินค้าที่ดี การตั้งราคาสินค้ายังคงขึ้นอยู่กับ ความพอใจของผู้ขายและความไม่ปลอดภัยสำหรับชาวต่างชาติเนื่องจากยังคงมีกลุ่มชาตินิยมหัว รุนแรงอาศัยอยู่มากในประเทศรัสเซียล้วนเป็นอุปสรรคในการทำการค้ากับประเทศรัสเซียทั้งสิ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ผลการศึกษาแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางการค้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนาในการอธิบาย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าประเภทข้าว เปรียบเทียบกับประเทศเวียดนาม และอินเดีย ในการส่งออกไปยังประเทศรัสเซีย

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียจากไทยโดยใช้แบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Model) ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ทำการศึกษา

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของการตลาดและกฎระเบียบทางการค้า ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนาในการอธิบาย

ประเทศรัสเซียมีอัตราการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ที่สูงนับตั้งแต่หลังจากประสบกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจปีพ.ศ.2541 โดยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเฉลี่ยประมาณร้อยละ 7 ต่อปี ค่าแรงเฉลี่ยต่อเดือนในประเทศรัสเซียเพิ่มขึ้นจาก 80 ดอลลาร์ในปีพ.ศ.2543 เป็น 640 ดอลลาร์ในช่วงต้นปีพ.ศ.2551 และชาวรัสเซียที่ยากจนมีประมาณร้อยละ 14 ในปีพ.ศ.2550 ซึ่งลดลงอย่างมากจากร้อยละ 40 ในปีพ.ศ.2541 ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญคือการที่ราคาพลังงานในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะราคาน้ำมันที่พุ่งขึ้นสูงอย่างเป็นประวัติการณ์เป็นผลสืบเนื่องจากปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐส่งผลให้ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอ่อนค่าลง รวมทั้งความไม่

สงบในภูมิภาคตะวันออกกลาง การไม่เพิ่มกำลังการผลิตของกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันหรือ OPEC กอปรกับการเก็งกำไรจากราคาน้ำมัน ส่งผลให้ราคาน้ำมันยังคงมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น ประเทศรัสเซียมีแหล่งทรัพยากรแก๊สธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีแหล่งทรัพยากรถ่านหินใหญ่เป็นอันดับสองของโลก และมีแหล่งทรัพยากรน้ำมันที่ใหญ่เป็นอันดับแปดของโลก รัสเซียเป็นประเทศที่ส่งออกแก๊สธรรมชาติมากเป็นอันดับหนึ่ง และส่งออกน้ำมันมากเป็นอันดับสองของโลก สาเหตุสำคัญอีกประการคือความมีเสถียรภาพทางการเมือง ภายใต้การบริหารงานของอดีตประธานาธิบดี Vladimir Putin เป็นระยะเวลา 8 ปี จนถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551

มูลค่าการค้าของไทยกับประเทศรัสเซียนับว่ายังมีโอกาสที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งเห็นได้จากมูลค่าการค้าในปีพ.ศ. 2551 โดยมีมูลค่าการค้ารวม 3818.62 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีพ.ศ. 2551 เมื่อคิดเป็นมูลค่าการนำเข้าประเทศรัสเซียนำเข้าจากไทย 959.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี พ.ศ. 2551 ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของประเทศรัสเซียอยู่ที่ 291.86 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าส่งออกทั้งหมดของประเทศรัสเซียอยู่ที่ 471.60 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ถือได้ว่ามูลค่าการค้าของทั้งสองประเทศยังมีไม่มากนัก รวมทั้งสินค้าที่รัสเซียมีความชำนาญในการผลิตเพื่อส่งออก คือ สินค้าที่ไทยต้องการนำเข้าคือสินค้าจำพวกปัจจัยในการผลิต เช่น น้ำมัน ปุ๋ย และ เหล็ก เป็นต้น ในขณะที่สินค้าที่รัสเซียต้องการนำเข้าก็เป็นสินค้าที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตเพื่อส่งออก เช่น ผลผลิตทางการเกษตร อาหาร ยานยนต์ เครื่องจักรกล เครื่องใช้ไฟฟ้า

ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีการส่งข้าวออกข้าวไปประเทศรัสเซีย มูลค่า 78.07 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8.14 ของมูลค่าการส่งออกไปประเทศรัสเซีย ทั้งหมดหรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.03 จากมูลค่าการส่งออกข้าวทั้งหมดจากประเทศไทยไปยังประเทศต่างๆทั่วโลกจะเห็นได้ว่ามีโอกาที่จะขยายตัวได้มากขึ้นเนื่องจากการเติบโตของประชาชนชั้นกลางของชาวรัสเซียเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการกระจายสินค้าไปยังภูมิภาคอื่นๆของประเทศรัสเซียน่าจะมีการขยายตัวยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการส่งออกข้าวไทยก็มีคู่แข่งที่สำคัญคือประเทศอินเดีย และประเทศเวียดนาม ซึ่งรัฐบาลของทั้งสองประเทศมีนโยบายให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ และที่สำคัญคือการหันมาให้ความสนใจในการปลูกข้าวของประเทศรัสเซียเอง

พันธุ์ข้าวในปัจจุบันที่ชาวรัสเซียบริโภคกันมาก มีข้าวสาลี ข้าวไรน์ซึ่งใช้ผลิตขนมปัง และข้าวเจ้า ซึ่งข้าวเจ้าจะมีราคาค่อนข้างที่จะสูงกว่า โดยประชากรชาวรัสเซียกว่าครึ่งหนึ่งบริโภคข้าวแบบใดก็ได้โดยจะคำนึงถึงราคาเป็นสำคัญ ถ้าราคาข้าวชนิดใดถูกก็จะเลือกบริโภคข้าวชนิดนั้น อย่างไรก็ตามก็จะมีผู้บริโภคอีกกลุ่มหนึ่งที่เลือกบริโภคข้าวโดยไม่คำนึงถึงราคาเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ

กลุ่มคนรวยใหม่ (Nouveau Riche) หรือกลุ่มรัสเซียใหม่ (New Russian) เนื่องจากแนวโน้มที่เศรษฐกิจของประเทศรัสเซียในช่วง 9 ปีที่ผ่านมาขยายตัวได้ดีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นและอาจเป็นเหตุให้ประชาชนชาวรัสเซียหันมาบริโภคข้าวคุณภาพดีมากยิ่งขึ้น

การทำการค้ากับประเทศรัสเซียในช่วงที่ผ่านมายังมีการทำการตลาดที่ไม่ต่อเนื่อง ราคาสินค้าไทยยังไม่เป็นที่รู้จัก รวมถึงผู้ประกอบการและนักลงทุนไทยไม่กล้าเสี่ยงที่จะออกไปทำการตลาดหรือไปลงทุนขยายกิจการในต่างประเทศ จึงทำให้การจดจำชื่อของสินค้าไทยยังคงเป็นไปได้ช้าและชาวรัสเซียเองนิยมบริโภคสินค้าจากตราสินค้าที่มีชื่อเสียงมากกว่าในกรณีของข้าวไทยที่ส่งออกไปยังประเทศรัสเซีย ถึงแม้ได้ชื่อว่าเป็นสินค้าสำหรับผู้มีกำลังซื้อสูง แต่ข้าวไทยยังมีศักยภาพที่จะขยายตัวได้อีกทั้งในกลุ่มลูกค้าระดับบนและระดับกลางถ้าได้รับการส่งเสริมและผลักดันที่ดี อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจประเทศรัสเซียที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องเป็นแรงผลักดันสำคัญ ดังนั้นการสร้างตราสินค้าและการส่งเสริมการขายสินค้าไทย ควรมีการทำแผนการอย่างต่อเนื่องทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งผู้ส่งออกไทยควรศึกษาในเรื่องการตั้งราคาสินค้า คุณภาพสินค้า รูปแบบสินค้าการจัดจำหน่าย เกรดและขั้นตอนการส่งมอบสินค้านอกจากนี้ ถ้าบริษัทสามารถไปตั้งโรงงานการผลิตหรือเปิดสาขาในประเทศรัสเซียจะได้เปรียบมากกว่าการส่งออกสินค้าจากไทยเพียงอย่างเดียว ทั้งในเรื่องของข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งต้นทุนในเรื่องค่าขนส่งและค่าภาษีศุลกากรต่างๆที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับการส่งออกสินค้าจากประเทศไทยเพียงอย่างเดียว

อุปสรรคและปัญหาในการส่งออกข้าวไปประเทศรัสเซีย

1. ด้านการขนส่ง

การพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน (infrastructure) และระบบโลจิสติกส์ (logistics) ของประเทศรัสเซียยังคงขาดเสถียรภาพ ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการเวลาในการปรับตัวในทุกๆด้าน ภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต และการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดในช่วงที่ผ่านมา ก็ยิ่งทำให้เห็นชัดว่าระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในประเทศรัสเซีย เกินความสามารถที่จะรองรับได้ ถึงแม้รัฐบาลของรัสเซียได้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านนี้และได้วางแผนพัฒนาแต่เนื่องจากยังขาดความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการจึงทำให้กระบวนการเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่ทันการเติบโตของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะท่าเรือขนส่งสินค้าสำคัญๆ

การส่งออกข้าวไทยใช้ระบบการขนส่งทางเรือเป็นสำคัญ นอกจากปัญหาการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ไม่เพียงพอแล้ว ขั้นตอนทางศุลกากรก็เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากใช้ระยะเวลานาน

การออกมาตรการที่ทำให้การขนส่งสินค้ามายังท่าเรือที่กำหนดมากขึ้น เช่น ในวันที่ 12 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 กฎเกณฑ์ที่ออกโดยศุลกากร (VPSS) ได้ประกาศว่าการนำเข้าสินค้าประเภทข้าวเข้าไปในประเทศรัสเซียจะต้องผ่านท่าขนส่งสินค้า ที่สามารถตรวจสอบข้าวได้เช่น ท่าเรือ St. Petersburg ท่าขนส่งสินค้า Kaliningrad และท่าขนส่งสินค้า Novorossiysk เท่านั้น ซึ่งยังเป็น การจำกัดท่าเรือให้น้อยลงอีก และทำให้ความสามารถในการรองรับสินค้าของท่าเรืออยู่ในระดับต่ำลง

2. ระบบราชการ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

เนื่องจากระบบราชการของประเทศรัสเซียยังไม่มีการจัดระบบระเบียบที่ดี ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช้า ซ้อน ไม่เป็นมาตรฐานสากล ทำให้เกิดความล่าช้า รวมทั้งปัญหาคอร์รัปชัน กฎเกณฑ์ทางราชการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย และไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในส่วนของขั้นตอนการนำเข้าต้องมีเอกสารประกอบจำนวนมากเนื่องจากมีหลายขั้นตอนที่ต้องขอ อนุญาต ส่งผลให้เกิดความยุ่งยากและเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของผู้ประกอบการชาวไทย

นอกจากนี้ ประเทศรัสเซียยังมีลักษณะการค้าเฉพาะตัว ดังนั้นการติดต่อการค้ากับประเทศรัสเซียจึงต้องติดต่อกับผู้ประกอบการชาวรัสเซียที่มีความชำนาญ เพื่อโอกาสของความสำเร็จในการค้าที่มากกว่า

3. ระบบการเงินและการธนาคาร

ระบบการเงินการธนาคารของประเทศรัสเซียค่อนข้างล่าสมัย คือการทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการฝากหรือถอนเงินก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย การขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันที่สูง รวมถึงระบบการชำระเงินที่เป็นที่นิยมในประเทศรัสเซียแตกต่างจากประเทศไทยคือ ผู้ประกอบการชาวไทยมักจะคุ้นเคยกับการเปิดL/C แต่การทำการค้าในประเทศรัสเซียใช้วิธีการชำระเงินล่วงหน้าบางส่วน(Advance Payment)

4. ปัญหาเรื่องภาษา

ปัญหาทางด้านภาษาและการสื่อสารรวมถึงอุปสรรคทางด้านภาษาเป็นผลมาจากนักธุรกิจชาวรัสเซียส่วนใหญ่ใช้ภาษารัสเซียในการสื่อสารมากกว่าการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล เป็นข้อจำกัดข้อหนึ่งในการทำการค้าระหว่างประเทศกับประเทศรัสเซีย

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ในการแสวงหาตลาดใหม่ในการส่งออกเพื่อลดความเสี่ยงหากเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจระดับโลกและโอกาสในการค้าข้าว ประเทศรัสเซียนับว่าเป็นประเทศที่น่าสนใจเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นแนวโน้มในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศรัสเซียเอง การที่ประเทศรัสเซียเป็นตลาดที่ใหญ่ ความมีเสถียรภาพของรัฐบาล ประชากรมากกว่าครึ่งมีวัฒนธรรมการบริโภคข้าว และมูลค่าการค้ากับไทยที่ยังมีโอกาสเติบโตได้อีกมาก แต่อย่างไรก็ตาม การที่จะทำการส่งออกข้าวไปยังประเทศรัสเซียก็มีกฎเกณฑ์และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ในการส่งออกข้าวของไทยไปประเทศรัสเซีย โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญ

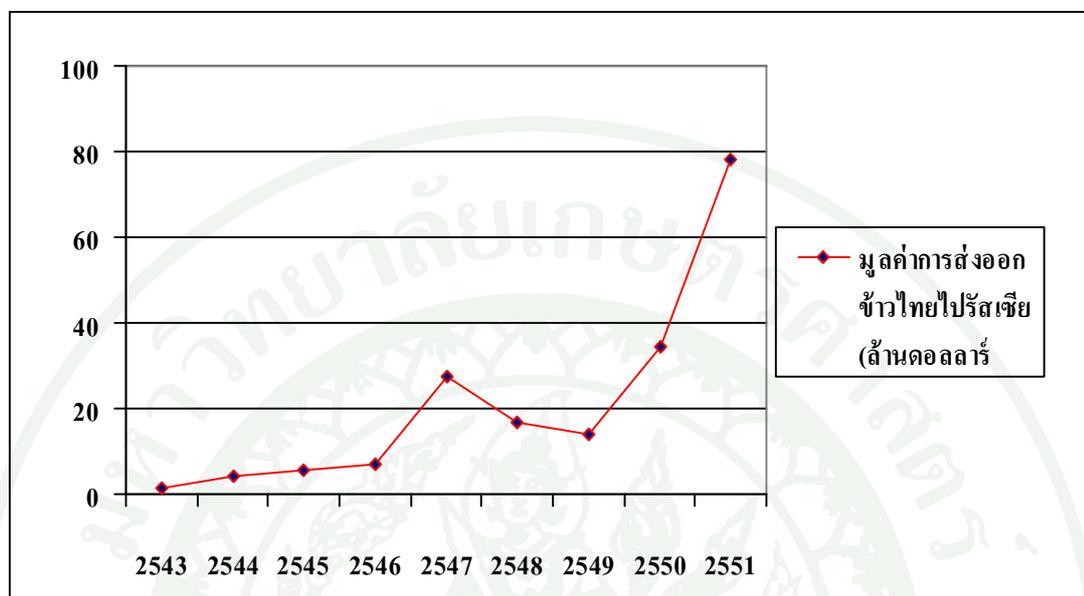
ในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าประเภทข้าว เปรียบเทียบกับประเทศเวียดนาม และอินเดีย ในการส่งออกไปยังประเทศรัสเซีย เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการแข่งขันของไทยเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกข้าวไปประเทศรัสเซีย และสามารถนำเอาไปใช้ปรับปรุงแก้ไขขีดความสามารถในการแข่งขัน หากความสามารถในการแข่งขันคู่แข่งไม่ได้ หรือนำมาพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันให้ยั่งยืนต่อไป หากความสามารถในการแข่งขันได้เปรียบคู่แข่ง

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ สามารถวัดได้จากดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) เพื่อพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกของประเทศใดประเทศหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับศักยภาพของโลกในสินค้าแต่ละชนิด (Dagenais, 1992)

การวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ประเภทข้าวที่ทำการศึกษานี้จะใช้ผลรวมพิกัดศุลกากร ระบบฮาร์โมนไนซ์ (The harmonized commodity description and coding system: HS) 1006 คือ สินค้าประเภทข้าว ประกอบด้วยข้าวเปลือก ข้าวกล้องข้าวที่สีบ้างแล้วหรือสีทั้งหมดจะขัดหรือไม่ก็ตามและปลายข้าว ซึ่งหากค่า RCA ของสินค้าของประเทศนั้น ๆ มีค่ามากกว่า 1 แสดงถึงความได้เปรียบในสินค้าของประเทศนั้น ๆ ในตลาดของประเทศคู่ค้า การวิเคราะห์ค่า RCA ในการศึกษานี้ จะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศไทย กับประเทศคู่แข่งที่สำคัญคือ อินเดียและเวียดนาม

มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศรัสเซียมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น(ภาพที่6) โดยในปี พ.ศ.2543-2547 มีมูลค่าการส่งออก 1,411,194 ดอลลาร์สหรัฐ 4,127,806 ดอลลาร์สหรัฐ 5,378,741 ดอลลาร์สหรัฐ 7,170,471 ดอลลาร์สหรัฐ และ 27,395,365 ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2548-2549 มูลค่าการส่งออกได้ลดลงเหลือ 16,526,758 ดอลลาร์สหรัฐ และ 13,912,711 ดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้ การลดลงของมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปรัสเซียในปีพ.ศ.2548 น่าจะมีสาเหตุสำคัญมาจากการที่รัฐบาลรัสเซียปกป้องสิทธิชาวนาในประเทศโดยการเพิ่มภาษีนำเข้าข้าวอีก 70 ยูโรต่อตันและการค้าที่มีการแข่งขันที่สูง ส่วนการลดลงในปี พ.ศ.2549 น่าจะมีสาเหตุมาจากปัญหาทางการเมืองภายในประเทศไทยเอง อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2550-2551 มูลค่าการส่งออก

ข้าวไทยไปยังรัสเซียได้กลับมาเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากคือ 34,654,908 ดอลลาร์สหรัฐฯ และ 78,069,311 ดอลลาร์สหรัฐฯ (ตารางที่ 8)

ภาพที่ 6 มูลค่าการส่งออกข้าวของไทยไปรัสเซีย

ที่มา: Central Bank of Russia (2553)

ตารางที่ 8 มูลค่าการส่งออกข้าวไทยมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังประเทศไทยและ
สัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวไทยต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังประเทศ
รัสเซีย

(หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐฯ)

ปี	มูลค่าส่งออกข้าวไทยไป รัสเซีย	มูลค่าการส่งออกของ ไทยทั้งหมดไปรัสเซีย	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการ เปลี่ยนแปลงของ มูลค่าส่งออกข้าว ไทยไปรัสเซีย
2543	1,411,194	78.97	1.80	
2544	4,127,806	81.06	5.10	192.49
2545	5,378,741	150.53	3.60	30.31
2546	7,170,471	272.91	2.60	33.32
2547	27,395,365	300.88	9.10	282.08
2548	16,526,758	324.81	5.10	-39.68
2549	13,912,711	385.12	3.60	-15.82
2550	34,654,908	616.23	5.60	149.09
2551	78,069,311	959.11	8.10	125.28

ที่มา: จากการคำนวณ(2553)

มูลค่าการส่งออกข้าวอินเดียไปยังประเทศรัสเซียค่อนข้างมีความผันผวน(ภาพที่ 7) โดยในปีพ.ศ.2543 มีมูลค่าการส่งออก 38.05 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ต่อมาในปีพ.ศ. 2544 กลับลดลงเหลือ 0.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ สาเหตุน่าจะเกิดจากการเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในประเทศอินเดียที่มีขนาดถึง 6.4 ริคเตอร์ มีผู้เสียชีวิต 20,085 คน บาดเจ็บ 166,836 คน สิ่งก่อสร้างพัง 339,000 หลัง ในปีพ.ศ.2545-2547 มูลค่าการส่งออกได้ปรับตัวสูงขึ้นเป็น 5.68 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 7.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และ 12.29 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีพ.ศ.2548 มูลค่าการส่งออกได้ลดลงเหลือ 1.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ทั้งนี้ การลดลงของมูลค่าการส่งออกข้าวอินเดียไปรัสเซียในปีพ.ศ.2548 น่าจะมีสาเหตุมาจากการที่รัฐบาลรัสเซียปกป้องสิทธิชาวนาในประเทศโดยการเพิ่มภาษีนำเข้าข้าวอีก 70 ยูโรต่อตันเช่นเดียวกับประเทศไทยและการค้าที่มีการแข่งขันที่สูง แต่การส่งออกเพิ่มขึ้นในปีพ.ศ.2549-2550 คือมีมูลค่า 6.5 และ 13.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ส่วนปีพ.ศ.2551 มูลค่าการค้ากลับลดลงอีกครั้งเหลือ 5.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตารางที่ 9)

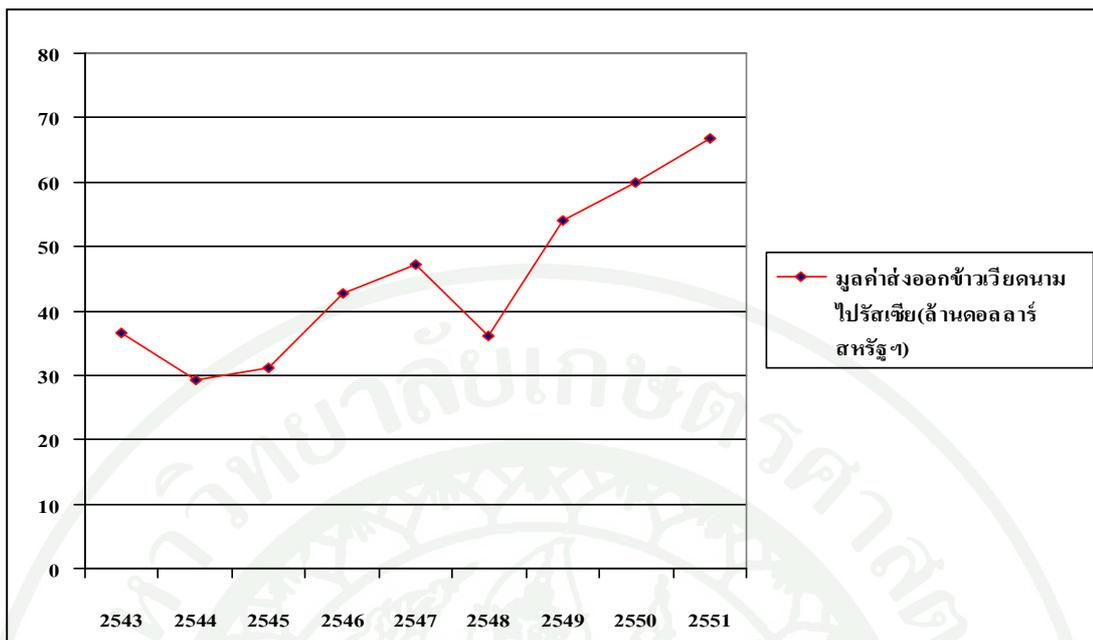
มูลค่าการส่งออกข้าวของเวียดนามไปยังประเทศรัสเซียมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีเพียงบางปีที่มูลค่าการส่งออกลดลง (ภาพที่ 8) โดยตั้งแต่ปีพ.ศ.2544-2551 มีมูลค่าการส่งออก 29.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 31.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 42.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 47.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 36.12 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 53.94 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 60.01 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ 66.73 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ มีเพียงปีพ.ศ. 2548 ที่มีมูลค่าการส่งออก 36.12 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงจากปีพ.ศ. 2547 (ตารางที่ 10) ทั้งนี้ การลดลงของมูลค่าการส่งออกข้าวเวียดนามไปรัสเซียในปีพ.ศ.2548 น่าจะมีสาเหตุสำคัญเช่นเดียวกับไทยและอินเดียคือมาจากการที่รัฐบาลรัสเซียปกป้องสิทธิชาวนาในประเทศโดยการเพิ่มภาษีนำเข้าข้าวอีก 70 ยูโรต่อตันและการค้าที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น

ตารางที่ 9 มูลค่าการส่งออกข้าวอินเดียมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอินเดียไปยังประเทศไทย และสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวอินเดียต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของอินเดียไปยังประเทศไทย

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

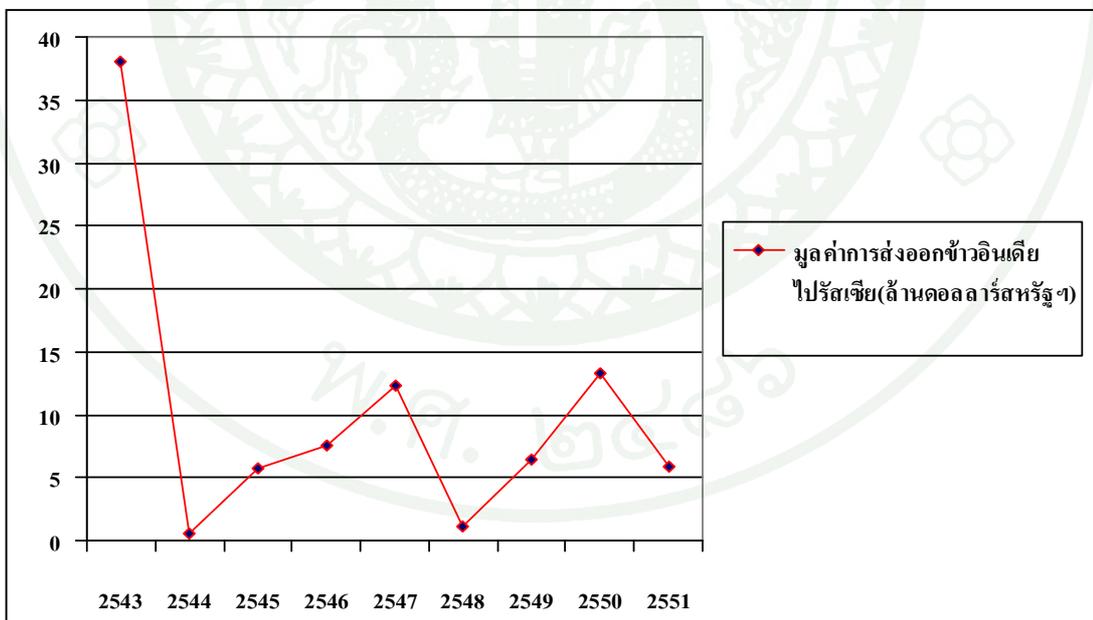
ปี	มูลค่าส่งออกข้าวอินเดีย ไปรัสเซีย	มูลค่าการส่งออกของ อินเดียทั้งหมด ไปรัสเซีย	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการ เปลี่ยนแปลงของ มูลค่าส่งออกข้าว อินเดียไปรัสเซีย
2543	38.05	947.92	4.01	
2544	0.52	889.01	0.05	-7217.31
2545	5.68	798.18	0.71	992.31
2546	7.58	704	1.1	33.45
2547	12.29	713.75	1.72	62.14
2548	1.11	631.26	0.17	-1007.21
2549	6.5	733.15	0.89	485.59
2550	13.3	903.69	1.47	104.62
2551	5.91	940.61	0.63	-125.04

ที่มา: จากการคำนวณ (2553)

ภาพที่ 7 มูลค่าการส่งออกข้าวของอินเดียไปรัสเซีย

ที่มา: Central Bank of Russia (2553)

ภาพที่ 8 มูลค่าการส่งออกข้าวของเวียดนามไปรัสเซีย

ที่มา: Central Bank of Russia (2553)

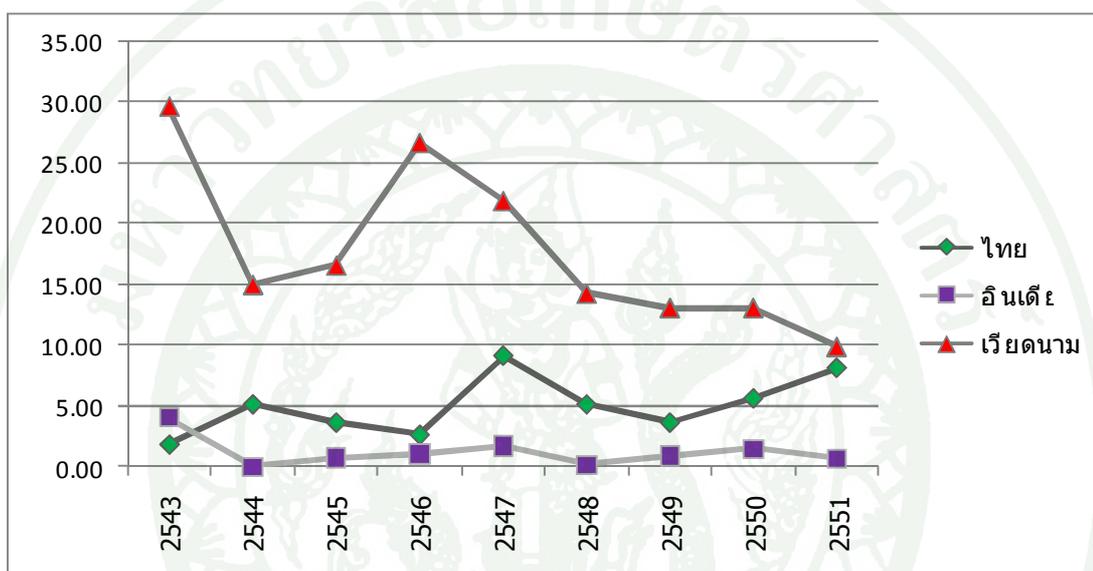
ตารางที่ 10 มูลค่าการส่งออกข้าวเวียดนามมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของเวียดนามไปยังประเทศไทย
 รัสเซียและสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวเวียดนามต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของ
 เวียดนามไปยังประเทศไทย

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ปี	มูลค่าการส่งออกข้าว เวียดนามไปรัสเซีย	มูลค่าการส่งออกของ เวียดนามทั้งหมดไป รัสเซีย	สัดส่วน (ร้อยละ)	อัตราการ
				เปลี่ยนแปลงของ มูลค่าส่งออกข้าว เวียดนามไป รัสเซีย
2543	36.52	122.9	29.7	
2544	29.26	194.5	15	-24.81
2545	31.11	187.4	16.6	6.32
2546	42.67	159.6	26.7	37.16
2547	47.17	215.8	21.9	10.55
2548	36.12	251.9	14.3	-30.59
2549	53.94	413.2	13.1	43.34
2550	60.01	458.5	13.1	11.25
2551	66.73	672	9.9	11.01

ที่มา: จากการคำนวณ

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย อินเดีย และเวียดนามไปยังประเทศรัสเซียซึ่งแสดงถึงความสำคัญของสินค้าประเภทข้าวที่แต่ละประเทศได้ส่งออกไปยังประเทศรัสเซีย จะเห็นได้ว่าสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประเทศอินเดียมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดค่อนข้างคงที่ ส่วนประเทศเวียดนามมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดมีแนวโน้มที่จะลดลง(ภาพที่9)

ภาพที่ 9 การเปรียบเทียบสัดส่วนมูลค่าการส่งออกข้าวต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย อินเดีย และเวียดนามไปยังประเทศรัสเซีย

ที่มา: Central Bank of Russia (2553)

ค่า RCA ของไทยที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า 1 ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกข้าวของประเทศไทยต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยสูงกว่าสัดส่วนการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศรัสเซียหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประเทศไทยอยู่ในฐานะได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโดยตลอด (ตารางที่ 11)

ค่า RCA ของอินเดียที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า 1 ในปีพ.ศ.2543และปีพ.ศ.2545-2551 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกข้าวของประเทศไทยต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยสูงกว่าสัดส่วนการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศรัสเซีย ส่วนปีพ.ศ. 2544 ค่า RCA ของอินเดียที่คำนวณได้ มีค่าน้อยกว่า 1 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกข้าวของประเทศไทยต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยน้อยกว่าสัดส่วนการนำเข้า

ข้าวของประเทศไทยต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประเทศไทยอยู่ในฐานะเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวในปีพ.ศ.2544 (ตารางที่ 11)

ค่า RCA ของเวียดนามที่คำนวณได้ มีค่ามากกว่า 1 ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551 หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกข้าวของประเทศไทยต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศไทยสูงกว่า สัดส่วนการนำเข้าข้าวของประเทศไทยต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศไทยหรือกล่าว อีกนัยหนึ่งว่า ประเทศไทยอยู่ในฐานะได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกข้าวโดย ตลอด (ตารางที่ 11)

ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ โดยการวัดจากดัชนีความได้เปรียบโดย เปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) ทำให้ทราบได้ว่า ประเทศไทย ประเทศอินเดีย และประเทศเวียดนาม มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่อประเทศไทย คือมี ค่าRCA ที่คำนวณได้มากกว่า 1 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543-2551 ยกเว้นในปีพ.ศ. 2544 ที่ประเทศอินเดียมี ความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบต่อประเทศไทย (ตารางที่ 11)

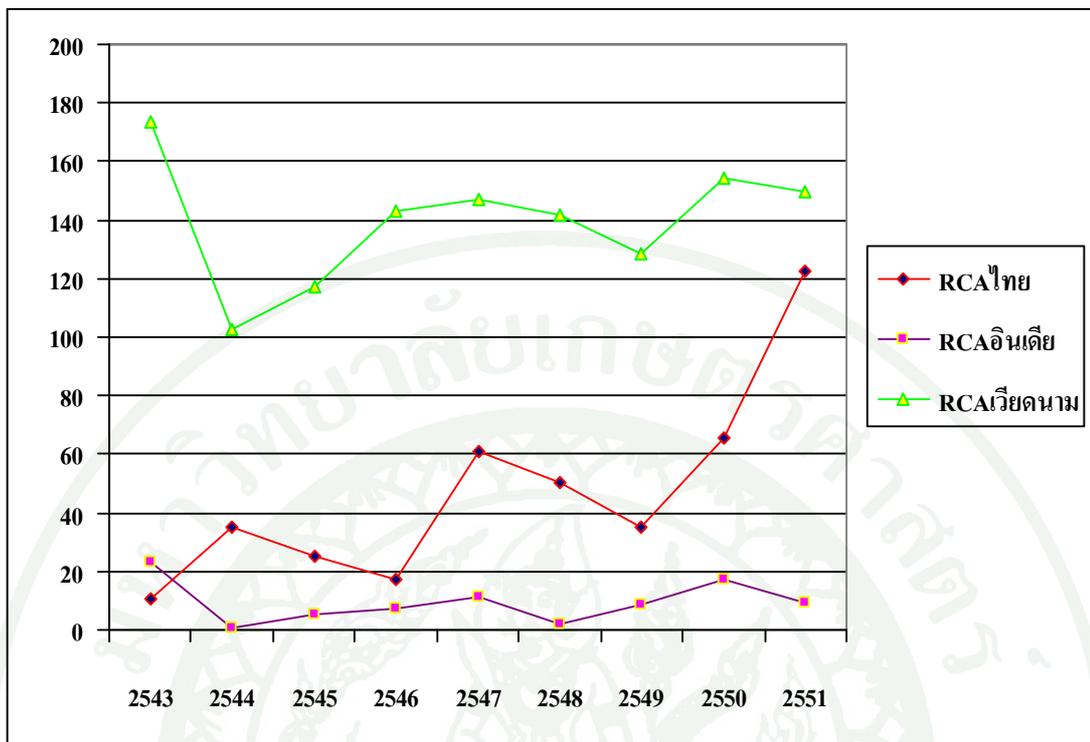
เมื่อเปรียบเทียบค่าRCAของทั้งสามประเทศ ค่าRCAของเวียดนามมีค่ามากที่สุด คือมีค่า มากกว่า 100 โดยตลอด รองลงมาเป็นประเทศไทยและประเทศอินเดีย มีเพียงปีพ.ศ. 2543 ที่ค่าRCA ของประเทศอินเดียมากกว่าประเทศไทย แต่การที่ค่าRCAสูงหรือต่ำกว่าก็ไม่ได้แปลว่าจะสามารถ บอกได้ว่าประเทศนั้นๆ มีการส่งออกข้าวมากหรือน้อยกว่าอีกประเทศหนึ่งหรือมีความสามารถในการ แข่งขันสูงกว่าอีกประเทศหนึ่ง

เมื่อดูแนวโน้มค่าRCAของประเทศไทย มีลักษณะสูงค่อนข้างคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนแนวโน้มค่าRCAของประเทศอินเดีย มีค่าค่อนข้างต่ำและไม่มีเสถียรภาพ คือ เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไปมา และแนวโน้มค่าRCAของประเทศไทย มีค่าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2551 มีค่าเกินกว่า 100 คือมีค่า 122.73 (ภาพที่10) ซึ่งทำให้เราทราบได้ว่าความสามารถในการ แข่งขันของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ 11 ค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของไทย อินเดีย และเวียดนาม

ปี	RCAไทย	RCAอินเดีย	RCAเวียดนาม
2543	10.53	23.45	173.68
2544	34.93	0.4	102.74
2545	25.35	5	116.9
2546	16.99	7.19	143.14
2547	61.07	11.54	146.98
2548	50.50	1.74	141.58
2549	35.29	8.73	128.43
2550	65.88	17.29	154.12
2551	122.72	9.55	150

ที่มา: จากการคำนวณ (2553)

ภาพที่ 10 เปรียบเทียบค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ของไทย อินเดีย และ เวียดนาม

ที่มา: จากการคำนวณ (2553)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศไทย

โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปของสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Model) ในรูปกำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (Ordinary Least Square) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระต่างๆ ที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศไทย

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศไทย เป็นแบบจำลองที่ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศไทย ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิธี Multiple Regression ข้อมูลที่ใช้อยู่ในช่วงปี พศ. 2543-2551 ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ก่อนที่จะมีการประมวลผลข้อมูล ได้มีการพิจารณาโอกาสการเกิดปัญหา Multicollinearity โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ซึ่งผลที่ได้ทำให้เราทราบว่าตัวแปร

รายได้ประชาชาติของรัสเซีย กับอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในทิศทางเดียวกันที่ระดับ 0.81 และราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซียกับราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในทิศทางเดียวกันที่ระดับ 0.84 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นถึงการมีโอกาสการเกิดปัญหา Multicollinearity

ถ้าหากเกิดปัญหา Multicollinearity จะทำให้ค่า standard error มีค่าสูงขึ้น ส่งผลให้ตัวแปรมีนัยสำคัญต่ำกว่าที่ควรจะเป็น จะสังเกตได้จากเมื่อประมวลผลแบบจำลองแล้ว ค่า R-squared สูงแต่ตัวแปรกลับไม่มีนัยสำคัญ ดังนั้นหากเกิดปัญหาดังกล่าวอาจจะทำการแก้ไข โดยการตัดตัวแปรที่เหมาะสมภายหลังจากการดูผลประมวลผลแบบจำลองแล้ว

$$\ln ED_t = -30.0457 + 2.0595 \ln Y + 1.5256 \ln PV + 0.2194 IF - 0.6716 \ln PT + 1.9908 \ln ER$$

t-statistic (3.1733)*** (0.8644)^{NS} (1.9403)* (-0.7932)^{NS} (0.5595)^{NS}

R-squared = 68.78

Adjusted R-squared = 63.57

F-statistic = 13.2157 D.W. = 2.00198

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.1

NS ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อทำการประมวลผลในครั้งแรกค่า R-squared มีค่าเท่ากับ 0.6878 หมายความว่า ตัวแปรต้นทุกตัวในแบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วย รายได้ประชาชาติของรัสเซีย อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซียและราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซีย สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ได้ประมาณร้อยละ 68.78 โดยที่ปัจจัยอื่น ๆ คงที่

อย่างไรก็ตามตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซียและราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไป

รัสเซีย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้ผู้ศึกษาตัดสินใจที่จะตัดตัวแปรทั้งสามออกออก ทั้งนี้เพื่อลดโอกาสการเกิดปัญหาMulticollinearity และทำให้แบบจำลองสมมุติยิ่งขึ้น

โดยทั่วไปแล้วอัตราแลกเปลี่ยนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการทำการค้าระหว่างประเทศ แต่แปรอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ในแบบจำลองนี้กลับไม่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้นำเข้าของรัสเซียยังไม่นิยมการใช้เครื่องมือทางการเงินอื่นนอกเหนือจากวิธีจ่ายเงินล่วงหน้าหรือ advanced payment เนื่องจากธนาคารมีการเรียกหลักค้าประกันที่สูง และคิดอัตราดอกเบี้ยในการทำtradefinancing โดยเฉพาะการขออนุมัติเปิด L/C อยู่ในระดับสูงในกรณีที่ถูกค้ำนี้ เป็นลูกค้ารายย่อยหรือเป็นธุรกิจขนาดย่อม กอปรกับมูลค่าการค้าระหว่างไทยและประเทศรัสเซียยังอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ผู้นำเข้ารัสเซียไม่นิยมใช้L/C และเลือกใช้วิธี advanced payment แทน รวมทั้งค่าเงินที่ใช้ในการทำการค้าระหว่างกันจะใช้เงินดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเงินยูโร มากกว่าการใช้เงินรูเบิล

หลังการตัดตัวแปรอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ราคาส่งออก (F.O.B.) เข้าจากไทยไปรัสเซียและราคาส่งออก (F.O.B.) เข้าจากเวียดนามไปรัสเซีย ออก แล้วทำการประมวลผลใหม่อีกครั้งหนึ่งทำให้ได้ผลดังต่อไปนี้

$$\ln ED_t = -14.8114 + 1.9732 \ln Y + 0.1901 IF$$

t-statistic (8.0342)*** (1.9955)*

R-squared = 67.05

Adjusted R-squared = 65.05

F-statistic = 33.5846 D.W. = 1.7596

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.1

เมื่อทำการประมวลผลหลังจากตัดตัวแปรได้ค่าR-squared มีค่าเท่ากับ 0.6705 หมายความว่า ตัวแปรต้นทุกตัวในแบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วยรายได้ประชาชาติของรัสเซียและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซียสามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ได้ประมาณร้อยละ67.05 โดยที่ปัจจัยอื่นๆคงที่

แต่เมื่อดูค่าDurbin-Watson ที่มีค่าเท่ากับ 1.7596 และทำการทดสอบสหสัมพันธ์ในตัว (Autocorrelation) ทำให้ทราบได้ว่าแบบจำลองนี้ เกิดปัญหา Autocorrelation ซึ่งปัญหา Autocorrelation มักเป็นปัญหาที่เกิดกับข้อมูลที่เป็น Time Series โดยจะมีข้อมูลเกี่ยวข้อกันระหว่างช่วงเวลา ผลของปัญหาจะทำให้ไม่เป็นBLUE (Best Linear Unbiased Estimator) โดยขาดคุณสมบัติความมีประสิทธิภาพ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ ไม่มีความแปรปรวนที่ต่ำที่สุด ทำให้ค่า standard error น้อยกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นจึงทำการแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้ได้ผลดังนี้

$$\ln ED_t = -16.0635 + 1.9819 \ln Y + 0.2018 IF$$

t-statistic (6.7210)*** (2.0306)*

R-squared = 65.61

Adjusted R-squared = 62.28

F-statistic = 19.7178 D.W. = 2.0064

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ.1

กำหนดให้

ED_t = การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ในปีที มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ

PV_t = ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากเวียดนามไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตัน

Y_t = รายได้ประชาชาติของรัสเซีย มีหน่วยเป็นพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

PT_t = ราคาส่งออก (F.O.B.) ข้าวจากไทยไปรัสเซีย มีหน่วยเป็นเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตัน

IF_t = อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซีย

ER_t = อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลและค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ

เมื่อทำการประมวลผลหลังจากแก้ปัญหา Serial Correlation ได้ค่า R-squared มีค่าเท่ากับ 0.6561 หมายความว่า ตัวแปรต้นทุกตัวในแบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วยรายได้ประชาชาติของรัสเซียและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซียสามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ได้ประมาณร้อยละ 65.61 โดยที่ปัจจัยอื่นๆคงที่

เมื่อทำการทดสอบปัญหา Heteroskedasticity จากแบบจำลองทำให้ทราบได้ว่าแบบจำลองไม่เกิดปัญหาดังกล่าว

ค่า R-squared มีค่าเท่ากับ 0.6561 หมายความว่า ตัวแปรต้นทุกตัวในแบบจำลอง ซึ่งประกอบด้วย รายได้ประชาชาติของรัสเซียและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซียสามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ได้ประมาณร้อยละ 65.61 และ Adjust R-squared มีค่าเท่ากับ 0.6228 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับค่า R-squared แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรทุกตัวในแบบจำลองมีความสำคัญหรือมีประโยชน์ต่อแบบจำลอง ไม่ได้มีการใส่ตัวแปรเกินความจำเป็น เพื่อให้ค่า R-squared สูงขึ้น

ค่า F-statistic มีค่าเท่ากับ 19.7178 ค่า Prob (F-statistic) มีค่าเท่ากับ 0.01 แสดงให้ทราบว่าตัวแปรต้นทุกตัวในแบบจำลองสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ประมาณร้อยละ 65.61 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

อุปสงค์สินค้าที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณซื้อมากกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีอิทธิพล กล่าวคือ ถ้าปัจจัยมีผลกระทบเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าร้อยละ 1 ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะมากกว่า 1 (โดยไม่พิจารณาเครื่องหมาย) เรียกอุปสงค์ลักษณะนี้ว่า อุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นมาก ส่วนอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นน้อย มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณความต้องการซื้อจะน้อยกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีอิทธิพล กล่าวคือ ถ้าปัจจัยที่มีผลกระทบเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 ปริมาณซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปน้อยกว่าร้อยละ 1 ค่าความยืดหยุ่นที่คำนวณได้จะน้อยกว่า 1 (โดยไม่พิจารณาเครื่องหมาย)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อการนำเข้าข้าวของประเทศไทย หลังจากทำการแก้ปัญหา Multicollinearity และปัญหา Autocorrelation สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย(ED) กับรายได้ประชาชาติของรัสเซียเป็นไปในทางบวก และความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติของรัสเซียมีค่า 1.9819 หมายความว่า เมื่อรายได้ประชาชาติของรัสเซียเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1.9819 ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงถือได้ว่าอุปสงค์การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยเป็นอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย(ED) กับอัตราเงินเฟ้อของรัสเซียเป็นไปในทางบวก และความยืดหยุ่นของอุปสงค์เพื่อการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อของรัสเซียมีค่า 0.2018 หมายความว่า เมื่ออัตราเงินเฟ้อของรัสเซียเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 1 จะทำให้การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 0.2018 ในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงถือได้ว่าอุปสงค์การนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยเป็นอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นต่ออัตราเงินเฟ้อน้อย

จากความสัมพันธ์ระหว่างการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทยกับรายได้ประชาชาติของรัสเซีย สามารถบอกได้ว่า ถ้าชาวรัสเซียเมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น จะบริโภคข้าวไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่มากกว่ารายได้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อชาวรัสเซียมีฐานะดีขึ้น หรือรวยขึ้น จะบริโภคข้าวคุณภาพดีในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งข้าวไทยเป็นข้าวคุณภาพดี ดังนั้นการส่งออกข้าวไทยไปรัสเซียควรเน้นที่คุณภาพสินค้า มากกว่าการแข่งขันด้านราคา จะเป็นแนวทางที่ดีต่อการส่งออกข้าวไปประเทศรัสเซีย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ประเทศรัสเซียเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก จึงถือเป็นตลาดส่งออกที่มีศักยภาพสูงของไทยในการขยายตลาดการส่งออกสินค้า โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร ถึงประเทศรัสเซียเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามหาศาล แต่ก็ไม่ใช่ประเทศที่จะทำธุรกิจด้วยได้ง่ายนัก อย่างไรก็ตามราคาพลังงานและสินแร่ต่างๆในตลาดโลกอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะราคาน้ำมันเป็นปัจจัยสนับสนุนต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศรัสเซียทำให้สามารถพลิกฟื้นจากประเทศที่ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นประเทศที่มีศักยภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงและเป็นตลาดส่งออกที่มีศักยภาพของไทย นอกจากนี้ การที่เศรษฐกิจขยายตัวได้ดีส่งผลดีต่อกำลังซื้อของประชาชนภายในประเทศ กอปรกับประเทศรัสเซียเป็นประเทศที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจึงนับว่าประเทศรัสเซียเป็นตลาดส่งออกที่มีศักยภาพของไทยและมีโอกาสอย่างสูงในการขยายมูลค่าการค้าการทำการค้าระหว่างประเทศกับประเทศรัสเซีย แต่ประเทศไทยจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจและอดทนในการเรียนรู้วัฒนธรรมการบริโภค พฤติกรรมการบริโภค และความ เป็นอยู่ของชาวรัสเซียพอสมควร

ถึงแม้ว่าประเทศรัสเซียจะเป็นตลาดส่งออกที่มีศักยภาพของไทย แต่ก็ยังมีความเสี่ยงและอุปสรรคบางประการ คือ ระบบราชการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานปัญหากระบวนการเงินและการธนาคาร ปัญหาเรื่องภาษาและการสื่อสาร ปัญหาด้านการขนส่งและปัจจัยเสี่ยงอื่นๆของการทำการค้ากับประเทศรัสเซีย อาทิเช่น ปัญหาเรื่องคอร์รัปชันและธรรมเนียมปฏิบัติของบริษัทยังไม่มีการควบคุมราคาสินค้าที่ดี ตลาดเป็นของผู้ขายมากกว่าผู้ซื้อ โดยการตั้งราคาสินค้ายังคงขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ขายและความไม่ปลอดภัยสำหรับชาวต่างชาติเนื่องจากยังคงมีกลุ่มชาตินิยมหัวรุนแรงอาศัยอยู่มากในสหพันธรัฐรัสเซียล้วนเป็นอุปสรรคในการทำการค้ากับประเทศรัสเซียทั้งสิ้น

การวัดดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) เพื่อพิจารณาศักยภาพในการแข่งขันทำให้เราทราบว่า ประเทศไทย ประเทศอินเดีย และประเทศเวียดนาม มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่อรัสเซีย คือมีค่าRCAที่คำนวณได้มากกว่า

1 ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543-2551 ยกเว้นในปีพ.ศ. 2544 ประเทศอินเดียมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบต่อประเทศรัสเซีย ส่วนแนวโน้มค่าRCAของประเทศเวียดนาม มีลักษณะสูงค่อนข้างคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนแนวโน้มค่าRCAของประเทศอินเดีย มีค่าค่อนข้างต่ำและไม่มีเสถียรภาพคือ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงสลับกันไปมา และแนวโน้มค่าRCAของประเทศไทย มีค่าเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปีพ.ศ. 2551 แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันส่งออกข้าวไปยังประเทศรัสเซียที่ประเทศไทยมี และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าข้าวของประเทศรัสเซียจากไทย คือ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของประเทศรัสเซียและรายได้ประชาชาติของรัสเซีย จะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้งสอง เป็นปัจจัยภายในของประเทศรัสเซียเอง แต่เนื่องจากการศึกษาทำให้เราทราบได้ว่าปัจจัยดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการที่ประเทศไทยจะสามารถขยายตลาด โดยมีประเทศรัสเซียเป็นตลาดใหม่ เพิ่มขึ้นจากตลาดเดิม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายและมาตรการการทำการค้าข้าวระหว่างไทยและรัสเซีย ให้ได้รับผลประโยชน์มากขึ้นได้ดังนี้

1. เมื่อตลาดของรัสเซียมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเติบโตของสภาพเศรษฐกิจ ทำให้กำลังซื้อของประชาชนมีมากขึ้น รวมถึงสินค้าประเภทข้าวของไทยมีความสามารถในการแข่งขันในการส่งออกไปยังประเทศรัสเซียมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ย่อมเป็นโอกาสอันดีในการทำการค้าของประเทศไทย อย่างไรก็ตามการส่งออกสินค้าไปยังประเทศรัสเซียก็มีอุปสรรคอยู่บ้าง ซึ่งปัญหาดังกล่าวรัฐบาลสามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ โดยการให้ความรู้ ใช้นโยบายสนับสนุน เป็นตัวกลางในการส่งออก ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นมากขึ้น ย่อมส่งผลให้การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย ที่เมื่อเปลี่ยนแปลงแล้วส่งผลกระทบต่อกรนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย คือ รายได้ประชาชาติ และอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในของประเทศรัสเซีย ประเทศไทยไม่สามารถควบคุมได้ แต่จากการศึกษา ปัจจัยทั้งคู่มีโอกาสที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศรัสเซียมีสินค้าส่งออกคือ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก โดยแนวโน้มความต้องการสินค้าส่งออกดังกล่าวของตลาดโลกมีเพิ่มขึ้น และ

ราคาก็สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะทำให้รายได้ประชาชาติและอัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น ย่อมส่งผลต่อการนำเข้าข้าวจากประเทศไทยและอุปสงค์ความยืดหยุ่นต่อรายได้ของชาวรัสเซียมาก ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความสนใจในปัจจัยด้านคุณภาพสินค้า ที่จะทำให้ประเทศไทยเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้มากที่สุด และใช้โอกาสนี้เพื่อขยายตลาดใหม่ในประเทศรัสเซีย ยกตัวอย่างเช่น ควบคุมคุณภาพของข้าว สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของข้าวไทยต่อชาวรัสเซีย ให้ความรู้และความมั่นใจต่อผู้ประกอบการที่สนใจในการทำธุรกิจในประเทศรัสเซีย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ประเทศรัสเซียเป็นเพียงหนึ่งในประเทศที่ได้รับการจับตามองว่าจะมีการขยายตัวสูง ซึ่งถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม BRIC ยังมีประเทศที่อีกสามประเทศที่น่าสนใจในการศึกษาคือ ประเทศบราซิล ประเทศอินเดีย และประเทศจีน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์. 2552. โอกาสการส่งออกข้าวไทยในรัสเซีย (Online).

www.moc.go.th, 22 สิงหาคม 2552.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. 2552. เขตการค้าเสรีไทย-รัสเซีย (Online).

www.moc.go.th, 22 สิงหาคม 2552.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์. 2552. ปริมาณการนำเข้าและการส่งออกข้าว

(Online). www.moc.go.th, 15 สิงหาคม 2552.

ชูชาติ เฝ้าหนอง. 2536. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการส่งออกสินค้าของไทยและยุโรปตะวันออกไปยังประชาคมยุโรป. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการค้ำระหว่างประเทศ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2552. สถิติการค้าระหว่างประเทศ (Online). www.bot.or.th,

4 กันยายน 2552.

นัทที ขจรกิตติยา. 2539. ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการส่งออกมังคุดไทยไปฮ่องกง

เทียบกับอินโดนีเซีย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประภาพร ศรีเหรา. 2543. การศึกษาเปรียบเทียบสถานภาพการแข่งขันการค้าข้าวส่งออกของ

ประเทศไทยและเวียดนาม. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรเทพ ล้อมพรม. 2548. การวิเคราะห์เปรียบเทียบสถานภาพการแข่งขันการส่งออกยางพาราของ

ประเทศอินโดนีเซีย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัชณี กี่ระวิศาศกิจ. 2539. ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏโดยต้นทุนเชิงเปรียบเทียบ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัชพันธุ์ เขยจิตร. 2540. ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปมะเขือเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2551. ระบบการเงิน การธนาคาร การไหลเวียนของเงินและเครื่องมือทางการเงินในการทำการค้ากับประเทศรัสเซีย(Online), 13 พฤษภาคม 2552.

สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ 2552. สถิติในอดีตและแนวโน้มปริมาณการส่งออกข้าวไทยในรัสเซีย (Online). www.price.moc.go.th, 4 กันยายน 2552.

Central Bank of Vietnam. 2553. **Statistic of Vietnam** (Online). 7 มกราคม 2553.

Government of India. 2553. **Statistic export-import** (Online). 7 มกราคม 2553.

Nicholson, W. 1972. **Microeconomic Theory: Basic Principles and Extension**. Hinsdale: The Dryden Press, Inc.

ตารางผนวกที่ 1 มูลค่าการนำเข้าทั้งหมดและการนำเข้าข้าวของประเทศไทย

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ปี	มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของ ประเทศไทย	มูลค่าการนำเข้าข้าวทั้งหมดของ ประเทศไทย
2543	44862	76.53
2544	53764	78.72
2545	60966	86.56
2546	76070	116.14
2547	97382	145.38
2548	125434	126.97
2549	164281	166.76
2550	223486	189.96
2551	291861	192.12

ที่มา: Central Bank of Russia (2552)

ตารางผนวกที่ 2 อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิลกับค่าเงินดอลลาร์

ข้อมูล	อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างค่าเงินรูเบิล	
	กับค่าเงินดอลลาร์	ข้อมูล
1	28.46	19
2	28.23	20
3	27.81	21
4	27.1	22
5	28.59	23
6	29.01	24
7	29.35	25
8	29.82	26
9	30.66	27
10	31.28	28
11	31.57	29
12	31.77	30
13	31.63	31
14	30.92	32
15	30.47	33
16	29.81	34
17	28.67	35
18	28.79	36

หมายเหตุ: ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551

ที่มา: Central Bank of Russia (2552)

ตารางผนวกที่ 3 ราคาส่งออกข้าวไทยไปรัสเซีย

(หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

ข้อมูล	ราคาส่งออกข้าวของไทย	ข้อมูล	ราคาส่งออกข้าวของไทย
1	320.5	19	550
2	322.5	20	610
3	326.5	21	945
4	327.5	22	919
5	319	23	935
6	320	24	775
7	320	25	754
8	322	26	754
9	322.5	27	740
10	335.5	28	750
11	337.5	29	725
12	332.5	30	630
13	371	31	630
14	395	32	540
15	405	33	550
16	450	34	540
17	462	35	560
18	470	36	526

หมายเหตุ: ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551

ที่มา: สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย(2552)

ตารางผนวกที่ 4 ราคาส่งออกข้าวของเวียดนามไปรัสเซีย

(หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน)

ข้อมูล	ราคาส่งออกข้าวของเวียดนาม	ข้อมูล	ราคาส่งออกข้าวของเวียดนาม
1	316	19	501
2	315	20	580
3	315	21	580
4	319	22	580
5	328	23	575
6	340	24	490
7	340	25	490
8	340	26	505
9	320	27	554
10	405	28	518
11	407	29	509
12	426	30	527
13	435	31	554
14	368	32	549
15	380	33	551
16	458	34	535
17	475	35	487
18	485	36	438

หมายเหตุ: ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551

ที่มา: Central Bank of Vietnam (2552)

ตารางผนวกที่ 5 รายได้ประชาชาติของประเทศรัสเซีย

(หน่วย: พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ข้อมูล	รายได้ประชาชาติของรัสเซีย	ข้อมูล	รายได้ประชาชาติของรัสเซีย
1	51.3493	19	159.0205
2	58.1615	20	164.8006
3	72.0604	21	156.5603
4	72.1808	22	179.0708
5	65.9776	23	210.2633
6	72.9473	24	220.9695
7	86.6269	25	200.9155
8	83.6688	26	225.8408
9	73.9628	27	268.8464
10	80.6522	28	283.8751
11	97.3868	29	260.5367
12	94.3783	30	299.1931
13	91.4353	31	341.9837
14	100.663	32	338.2563
15	118.2737	33	365.8154
16	123.3412	34	434.8159
17	121.5731	35	480.2887
18	135.9014	36	407.4535

หมายเหตุ: ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551

ที่มา: Central Bank of Russia (2552)

ตารางผนวกที่ 6 มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซียจากไทย

(หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐ)

มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซีย		มูลค่าการนำเข้าข้าวของรัสเซีย	
ข้อมูล	จากไทย	ข้อมูล	จากไทย
1	340233	19	2554776
2	336749	20	8845490
3	418976	21	7823717
4	315236	22	4909730
5	689865	23	854431
6	486374	24	2938880
7	515922	25	4481714
8	2435645	26	1694972
9	2479932	27	4922841
10	42864	28	2813244
11	1187498	29	7348705
12	1591854	30	6928791
13	1153105	31	7268550
14	2445881	32	13108862
15	1953869	33	21078956
16	1617616	34	25255540
17	9002324	35	16865374
18	6992775	36	14860414

หมายเหตุ: ข้อมูลรายไตรมาส ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543-2551

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล

นายสุรชัย วรรณภาพร

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 2 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2528

สถานที่เกิด

กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

